

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiune în
 Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Angenfeld & Emerio Les-
 ner, Heinrich Schack, A. Op-
 palik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Essébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicări mai dese după tarife
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 45).

„GAZETA” iese în București și
 Abonamente pentru Austro-Ungaria:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr.-ul de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr.-ul de Duminică 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 cialele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
ABONAMENTUL PENTRU BRAȘOV
 Administrațiunea, Piața mare,
 Teatrul Inului Nr. 80, etajul
 I. Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt pe plăți înainte.

Nr. 245.—Anul LXVII.

Brașov, Vineri 5 (18) Noemvrie.

1904.

Uneltiri pécătóse.

(a) Proiectul lui Berzeviczy des-
 pre maghiarisarea școlilor confesio-
 nale, a fost luat deocamdată de la
 ordinea zilei împreună cu celelalte
 proiecte prezentate de guvernul lui
 Tisza.

Avântul șovinismului, de a doua
 cu asalt în termin fix de câți-va ani,
 și decă s'ar pute de câte-va luni seu
 săptămâni, toate pozițiile culturale cre-
 ate cu jertfe nespuse de fiii mult
 hărățuți ai acestei patrii, cuprinși sub
 numirea de naționalități — va suferi
 o mică întârziere.

Proiectul s'a amânat numai pen-
 tru un scurt timp, șovinismul însă
 n'a renunțat la el cu desăvârșire,
 deși stăpânitorii, decă ar mai ave
 puțin bun simț și pașină logică, așa
 ar trebui să facă, vedând indigna-
 rea cea mare ce au provocat-o la
 majoritatea locitorilor.

Domnii de la putere vedând
 memorandele și protestele înaintate
 de Români, Sași și Sârbii, n'au pu-
 tut de astă-dată să se arate cu to-
 tul nepăsătorii și prin organele lor
 de publicitate s'au făcut, că răs-
 pund la acele proteste, căutând a
 înfrumuseța lucrurile și a susține, că
 proiectul nu are ca țintă maghia-
 risarea, ci numai răspândirea „lim-
 bei statului”, pentru ca fie-cărui ce-
 tățen să i-se dea privilegial de a-și
 însuși această limbă, de care are așa
 mare trebuință la fie-care pas.

Este multă viclenie în răspun-
 surile acestor organe, în fruntea că-
 rora se află și de astă-dată haha-
 mul diarelor guvernamentale ce
 poartă numele de „Pester Lloyd”.
 Acest diar fiind scris nemțesce, se
 adresează mai mult străinătății și cre-
 dând, că cei din străinătate fiind
 necunosători de trebile interne ale
 Ungariei, spune o mulțime de go-
 goși, de carii ar trebui să rădi, decă
 n'ar fi atât de triste.

Așa de exemplu într'un număr

mai prospăt diarul evreo-maghiar
 scris nemțesce are obrazul să sus-
 țină, că prin proiectul lui Berzeviczy
 nu se stinghiresc cătuși de puțin in-
 teresele confesiunilor, și decă totuși
 s'au făcut proteste din partea con-
 fesiunilor, cauza ar fi, că la spatele
 confesiunilor stau ascunse naționa-
 litățile.

Par' că acum ar fi cădut din
 nouri, ori ar fi venit din Patagonia
 scribul de la „Pester Lloyd”, așa în-
 curcă lucrurile.

Dăr cine nu scie, că la Români
 și la Sași și la Sârbii confesiunea și
 naționalitatea sunt atât de strins unite,
 încât cele două noțiuni nici nu se
 pot despărți! Și afară de acesta a-
 tă în discursul din anchetă pronun-
 țat de I. P. S. Sa Metropolitul de
 la Sibiu, cât și în memorandumul în-
 aintat după aceea, s'a accentuat foarte
 lămurit caracterul național român al
 Bisericii. Tot așa au făcut și Sașii
 în memorandumul lor, așa că socotela
 este curată și nu se poate restălmăci
 decă de nisce creeri zăpăciți seu
 răuvoitori, carii vrău din adins să în-
 carce pe cei neorientați.

Cu deosebire memorandumul pe
 care am început a-l publica în nu-
 mărul trecut de Duminică și pe care
 îl continuăm astăzi, este atât de
 limpede, încât nu mai suferă nici o
 restălmăcire.

Acest memorandum, pe lângă totă
 moderația, cu care este redactat, va
 rămâne pentru toate timpurile un do-
 cument de o înaltă valoare despre
 luptele, ce au trebuit să le porțe Ro-
 mânia pentru cultura lor națională
 și totodată un aspru rechisitoriu pen-
 tru cei ce cu orbă cutezanță s'au
 sculat să atenteze împotriva comu-
 nilor celor mai sfinte ale unui popor.

Domnii de la putere însă nu se
 mulțumesc cu atâta, că și-au pus con-
 deiele plătite să-i apere cu viclesug,
 ci și-au comandat și un contrame-
 morand de la învățătorii școlilor de
 stat, în care se cere între altele ca

nu numai școla de repetiție să fie
 maghiarisată, cum prevede proiectul,
 dăr și în cele trei cursuri din urmă
 ale școlei primare să nu se predea,
 decât exclusiv în limba maghiară.

Asemenea apucături caracteri-
 seză în deajuns valorea morală a
 motivelor, carii au contribuit la ur-
 zirea unui atentat atât de mon-
 struos împotriva școlilor primare ale
 naționalităților.

Memorandul Episcopatului

bisericii gr. or. române din Ungaria și Tran-
 silvania, înaintat d-lui ministru de instruc-
 țione Berzeviczy, în cestiunea refor-
 melor școlare.

(Urmare.)

„Ținta educațiunii e să ne pre-
 gătescă pentru viața desăvârșită” —
 — dize Herbert Spencer, cel mai mai
 mare filosof al secolului XIX, în opul
 său despre educațiune (ed. Storck și
 Müller, pag. 9.) și nicăiri pe lume
 școlei populare nu i-s'a pus altă țin-
 tă. A-ți însuși în școla poporală în
 mod desăvârșit o altă limbă afară de
 limba maternă este o absolută im-
 posibilitate și pretensiunea această se
 opune principiilor fundamentale ale
 pedagogiei. Dimpotrivă, creatorul pe-
 dagogiei moderne, Comenius, în ma-
 rele său op „Didactica Magna” sus-
 ține hotărît că instrucțiunea elemen-
 tară nu se poate face în altă limbă
 decă numai în limba maternă a ele-
 vilor, căci cine altfel ar procede, ar
 fi asemenea aceluia care ar voi să
 călărească fără să fi învățat mai
 înainte a umbla. Acest adevăr îl re-
 cunosce de altfel și articolul de lege
 XXXVIII din 1868, când în §-ul său
 58 enunță, că „în școla elementară fie-
 care elev să primescă instrucțiunea
 în limba sa maternă”.

De altfel dispozițiunea excepțio-
 nată este în contrarietate și cu §-ul
 17 al art. de lege XLIV din 1868,

care dispune, că statul, respective
 guvernul este dator a îngriji prin ins-
 titute de stat, ca „cetățenii de ori-ce
 naționalitate ai țerii, carii trăesc im-
 preună în masse mai mari, în apro-
 pierea ținuturilor unde locuesc să fie
 instruați în limba lor maternă până
 acolo unde se începe instrucțiua mai
 înaltă academică.”

Atât din punct de vedere al pe-
 dagogiei în general, cât mai ales din
 punctul de vedere al didacticii este
 o absolută imposibilitate a enunța
 prin lege, că limba vre-unei școle
 să fie spre pildă limba românească,
 dăr totuși scopul final al acestei șco-
 le să fie, ca elevii instruați în lim-
 ba românească să-și însușescă cu de-
 săvârșire limba maghiară.

Căci decă învățătorul se va n-
 sui să ajungă această țintă, atunci el
 vrând-nevrând va fi necesitat a ne-
 gligia cu desăvârșire celalalt mate-
 rial de învățământ și atunci el va
 cresce indiviți, carii pôte vor vorbi
 cam așa pe jumătate limba ungu-
 rescă, dăr de altfel vor rămâne pe
 deplin incultii și astfel accesibili pen-
 tru toate relele, ceea-ce va și urma
 în mod fatal, căci în cazul contrar,
 când adevă învățătorul ar nisui, ca
 elevii să-și câștige cunoștințele tre-
 buincioase, atunci el va fi destituit,
 de ore-ce este mai presus de ori-ce
 îndoială, că în cazul acesta nu va
 pute satisface datorinței sale impuse
 privitor la limba maghiară. Urma-
 rea firască a acestor împrejurări va
 fi, că masele mari ale locuitorilor
 țerii vor fi lipsite de posibilitatea,
 ca să-și pôtă câștiga în școla popo-
 rală cunoștințele de carii au trebu-
 ință, ceea-ce nu este numai o mare
 nedreptate, dăr și din punct de ve-
 dere patriotic ascunde în sine pri-
 mejdii necalculabile.

Dăr din acest aci amintitul de-
 fect al proiectului de lege urmază
 o altă greșală pedagogică, și mai
 mare.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Cântec.

Pe pământ, în cer, aiurea,
 Unde-va... — mai sciu eu unde —
 E ceva a tot puternic
 Ce de-apururea s'ascunde
 Și se jôcă cu norocul
 Ômenilor ce suspină
 Cum se jôcă vântul tómnai
 Cu frunzișul din grădină...

O, de câte ori în viață
 N'am rămas bătut de jale,
 Incercând să aflu cine
 Îmi aduce nori în cale
 Și mereu îmi amăgesce
 Sufletul și mi'l imbată
 Promițându-i zări albastre
 Care n'au fost nici odată.

Veturio.

Nunta țărănescă.

De Gr. N. Coatu.
 — Fine. —

Mirésa începu să plângă și pe lângă
 dânsa, plângeau și celelalte fete; jeleau
 despărțirea între ele. Terminându-se de
 gătit mirésa, tot nuna puse și mirelui un
 smoc de petelă și o bucată de flóre, la fel
 cu cea din capul miresei, la pept în partea
 stângă.

Vorniceii scóse danțul afară din casă,
 întocmai ca la părinții miresei. Jucându-se
 o horă, se aduse un scaun lung și aședându-
 se pe el părinții mirelui își luară ertăciune,
 sărutându-le mâna; ér dânsii pe frunte.

Pe masă, erau doi colaci. Nuna îi luară
 și puse unul în mâna mirelui ér celălalt
 într'a miresei. Cu acești colaci mirii merg
 la cununie, atât la primărie cât și la bise-
 rică. După ce se întore acasă, îi strîng
 bine, îi lasă de se usuoc ca ferul și pe ur-
 mă îi pisază, până îi preface în pulbere.
 Acastă pulbere o dau la vite și la paseri.
 Au credința, că se vor înmulți și că nu se
 vor îmbolnăvi.

După ertăciune, am pornit cu mare
 alaiu, toți pe jos, la primărie unde s'a făcut
 căsătoria civilă de primar. În actul de că-
 satorie au iscalit mirii, părinții și martorii
 din amândouă părțile. Dându-le primarul
 certificatul de căsatorie, am plecat la bise-
 rică. Părintele Enache ne aștepta.

În mijlocul bisericii, vornicii au aș-
 ternut un lavicer, pe care se aședară mirii
 și nunii. Sub lavicer, nunul o pus câți-va
 gologani, acela Ți bacșișul vornicilor. Pă-
 rintele Enache o început cununia religiósă.
 Când o ajuns la „Isaia dântuște” și o
 început a merge împrejurul mesei din mij-
 locul bisericii, nunul încep să arunce în
 toate părțile cu cofeturi. Strașnică vâlmă-
 șală mai era, după prinsul cofeturilor
 (bombóne).

— Noroc și traiu bun, dize părintele
 Enache, după ce termină. Să trăiți la mulți
 ani și d-vóstră nuni mari. —

— Vě sărutăm mâna, părinte strigară
 toți într'ua glas.

De la biserică porniră acasă la mire,
 tot cu alaiu mare. A mers și părintele E-
 nache însoțit de dascăli. Mesele erau în-

tinse. În capul mesei luară loc părintele E-
 nache ș'apoi ceilalți. Mirele și mirésa când
 au ajuns la ușă, mama mirelui i-a legat de
 gât cu un prosop mare și i-a dus pe pat
 puindu-i să sedă pe oate o perină; așa
 fiind obiceiul; apoi le-o dat un ou fierț și
 au mâncat amândoi dintrănsul.

S'o pus mai multe rânduri de mese.
 Vin să căra cu cofele că era, slavă domnului!
 După ce s'o ridicat mesele, vorniciei o în-
 trat în casă și o scos danțul afară. S'o în-
 ceput jocuri fel de fel, și o ținut până în
 séră.

Pe o parte nunii, pe alta vorniciei ér
 pe alta părinții mirelui, cinstean cu stioele
 de vin pe care cum îl vedea și îl poftea
 pentru sara, la masa cea mare.

Sămbăta și Duminică séră, mesele
 unt fără parale; așa că, care mai de care
 se ingramădesc de beau și mănăncă; însă
 sara la masa cea mare, nu-i pléscă;*) sé
 schimbă tréba pe dat.

Sórele trecuse déluș și flăcăii și fetele
 nu se îndurau să mai strice hora. Ori-ce

*) gratis.

Proiectul de sub întrebare adecă stabilește pensul (măsura) învățământului pentru școala primară de stat și în înțelesul articolului de lege XXXVIII din 1868 acest pens trebuie să l'absolve și școala confesională. Tot odată însă afară de acest pens, în înțelesul proiectului, școlii confesionale i-se impune și obligământul de a face, ca elevul nemaghiar în cursul de șese ani al școlii elementare să-și însușească cu desăvârșire graiul maghiar.

Este însă evident, că proiectul de lege pentru școlile elementare de stat a stabilit, ca pens de absolut maximalul ce îl poate absolve școala elementară între împrejurări normale, d'același proiect de la școlile confesionale nemaghiare pretinde mai mult de cât acel maximal, decî — după părerea noastră — pretinde ceva imposibil, ceea-ce nu este permis a se face chiar în lege.

O altă tristă, d'ér foarte firăscă urmare a acestei abnormități pedagogice este nesiguranța totală a învățătorului. Învățătorul confesional, decă voiesce a-și implini obligământul ce i-se impune față de limba maghiară, va fi necesitat să neglige celelalte obiecte de învățământ și atunci va fi disciplinat din partea autorității sale confesionale, decă însă va face destul acesteia, nu va pute să atingă ținta fixată instrucțiunii în limba maghiară și atunci îl va destitui comisiunea administrativă.

Din punct de vedere pedagogic este de excepționat și §-ul 13 al proiectului, care dispune, ca atunci, când 20% dintre elevii unei școle nemaghiare ar avé ca limbă maternă limba maghiară, în cazul acesta și limba maghiară are a se folosi, ca limbă de propunere.

Cum se va pute face această? Învățătorul va propune materialul de învățământ pentru cele 20% în limba ungară, celorlalți elevi va propune același material de învățământ, spre pildă, în limba română. El așadar în decursul unui an școlar va trebui să absolve un pens de două ori atât de mare, ca școlile cu limba de propunere ungară, séu mai bine dis, același pens va trebui să l'absolve de două ori. Escelența Vóstră, așa credem, veți recunoște, că această este absolut imposibil.

Excepționăm și §-ul 15 al proiectului, care dispune, că planul de învățământ al limbei maghiare și pentru școlile confesionale are să l'stabilăscă ministrul. Dispozițiunea această vatămă cerința didactică referitoare la unitatea planului de in-

vățământ. Unitatea planului de învățământ este imposibilă când o parte a acestui plan o face autoritatea confesională, ér partea cealaltă o face ministrul. D'ér și de altfel dispozițiunea această nu are nici un rost, căci într'adevăr §-ul 14 al proiectului fixază ținta pe care trebuie să o atingă instruirea limbei maghiare și pentru ministru pôte să fie absolut independent modul cum vor ajunge la această țintă școlile confesionale; controlul satului, care toemai în această privință este atât de riguros față cu școlile confesionale, în orî care moment pôte constata rezultatul și pôte procede în consecință.

Este așa dară în acest obiect absolut de prisos a lua de la autoritatea confesională dreptul de a stabili însăși planul de învățământ în școlile sale.

Procedura proiectată la calificarea învățătorilor asemenea aparține imposibilităților pedagogice (§-ul 70). Proiectul de lege adecă pretinde, ca elevul să răspundă unguresce și din acelea obiecte, pe cari în institutul pedagogic le-a învățat pe altă limbă. Acesta într'adevăr însemnă, că îndată după-ce proiectul de față va deveni lege, să închidem toate preparandiile nemaghiare, căci toți câți am umblat la școlă șoim prea bine, că elevul nu este în stare să facă examenul din cutare studiu de cât numai în limba aceea, în care i-s'a predat și el a învățat acel studiu.

Aceeași excepțiune o facem și față cu dreptul comisarului ministerial, de a pute adresa întrebări la examenul fundamental de calificare tuturor elevilor din toate studiile. În ce limbă va adresa comisarul aceste întrebări? Proiectul nu dispune nimic în privința această, de și e clar, că elevul, spre pildă, din fizică, din chemie, orî chiar din geometrie nu va pute să dea răspuns în limba maghiară, când aceste studii nu le-a învățat unguresce.

Tóte acestea, Escelența Vóstră Domnule Ministru, nu le dicem din antipatie pentru limba ungară. Credincioșii bisericii noastre învață bucurosi, ba chiar cu óre care predilecțiune limba maghiară, partea cea mai mare a păturei noastre culte o înțelege și vorbește perfect, în școlile noastre limba maghiară a fost obiect obligator chiar și atunci când nici o lege nu pretindea această, și în totdeauna ni-am dat mare silință, ca deosebi în acest obiect de învățământ rezultatul să atingă limita extremă a posibilității. Decă totuși în această direcțiune școlilor noastre

li-se aduc învinuirî, acelea sunt nedrepte. Resultatul, firesce, nu pôte să fie pretutindeni același, d'ér în general inspectorii laudă rezultatul școlilor noastre în instruirea limbei maghiare.

În preparandiile noastre asemenea dăm cea mai mare atențiune instruirii limbei maghiare și această au recunoscut-o chiar și organele guvernului. Pentru dovedirea aserțiunii noastre ne provocăm la fapte. Sub presiunea unor faime răutăcioase ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică în anul 1902 a trimis la institutul nostru pedagogic din Arad pe d-l Dr. Jancsó Benedek. ca să asiste în calitate de comisar guvernial la examenul de calificare cu finea anului școlar 1901/2. Acesta după ce a participat la examenul de calificare și după ce și de altfel a cercetat cu deamănuntul întreg institutul, despre cele esperiate a trimis ministrului un raport mai lung. Partea acestui raport, care se referă la limba maghiară, sună astfel: „Instruirea limbei maghiare și rezultatul ajuns întrânsa încă-l pot declara de laudabil. Decurgerea esamenelor m'a convins, că elevii ordinari diplomați ai institutului nu numai că vor fi apti de a propune cu rezultat limba maghiară în școlile cu limba de propunere românească, d'ér aplicați în școlile maghiare cu puțină diligență și bunăvoință în decursul unui an biruind toate greutățile ar pute fi învățători foarte folosibili și buni în școlile populare maghiare“. Pe baza acestui raport ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică, Escelența sa d-l Dr. Wlassics Gyula cu datul 24 Noemvrie 1902 sub Nr. 66774 astfel se adresază Consistorului din Arad:

„Din raportul comisarului meu esmis pentru esamenele de calificare învățătorăscă cu finea anului școlar 1901/2 la institutul pedagogic din Arad cu bucurie am luat la cunoștință, că la institutul de sub întrebare se pôte constata cea mai bună nisuință întru aceea, ca instrucțiunea candidaților de învățători, cât numai este posibil, să corăspundă pretensiunilor moderne“. Nu avem trebuință de un atestat mai bun. Acesta „cea mai bună nisuință“ guvernul școlar de buna sémă o va pute constata și la celelalte insitute pedagogice ale noastre.

Tóte acestea dovedesc, Domnule Ministru, că noi din partea noastră facem tot posibilul în interesul instruirii cu rezultat a limbii maghiare, d'ér credem că limita firăscă a acestei instruirii este mé-

sura peste care forțarea acestui obiect de învățământ ar aduce o sine neglijarea celorlalte cunoștințe. Am învățat și învățăm limba ungară până la cea mai mare măsură a posibilității. Imposibilitatea însă înzădar o cere nu una, ci o mie de legi

Pôte cel mai mare defect al proiectului de sub întrebare, precum peste tot al tuturor legilor noastre școlare de până aci, este însă împrejurarea, că face școala poporală uniformă pentru țera întregă, pentru toate ținuturile țerii, cu toate că e ușor de înțeles, că altă școlă le trebuie copiilor de la oraș, alta sătenilor de la pustă și éráși alta cătunelor mici din locurile muntose. Adevărul acesta involuntar îl recunoște și proiectul de față atunci când desparte în două categorii școala de repetiție până acum unitară, și pentru unele comune dispune școlă de repetiție agronomică, pentru altele industrială.

Decă factorii competenți ar lua în considerare împrejurarea amintită mai sus, în curând s'ar convinge despre aceea, că într'adevăr pentru micile comune din munți, cari tânjesc în săracie și ai cărei locuitori adese-ori locuiesc atât de im-prăștiati, în cât nici pe lângă cea mai riguroasă esecutare a legii nu vor pute să-și trimită copiii regulat la școlă, ar ajunge și învățători cu calificare mai inferioară. Ne întaresce în convingerea această marele pedagog Curtmann, care în opul séu „Lehrbuch der allg. Pädagogik“ (III. pag. 328) dice, că trebuințele sătenilor sunt altele, de cât ale orașenilor, și astfel ar fi foarte corect decă s'ar înființa institute pedagogice separat pentru învățătorii de la sate și separat pentru cei de la orașe. Cei ce cunoște în deosebi raporturile țerii noastre, va da deplină dreptate acestui punct de vedere.

Deci nu numai pentru aceea nu putem primi proiectul de sub întrebare, fiindcă vatămă adânc drepturile autonomice ale bisericii noastre, d'ér nu'l putem primi nici din astfel de motive pedagogice, pe cari trebuie să le aștepteze toți, câți se ocupă în mod științific cu afacerile școlare.

Deja în ancheta convocată pentru discutarea prelabilă a proiectului de față a avut Metropolitul nostru ocaziune a declara, că acest proiect și din punct de vedere administrativ va crea stări imposibile. Școlile confesionale adecă de aci încolo le va administra autoritatea confesională, ministrul, protopretorul, inspectorul regesc, antistia comunală, comisiunea

inceput are și sfârșit. La totă urma, flăcăii jucară un brăuleț mai mult în bătaii, căutând care mai de care, să întrécă pe celălalt, spre a-l vedé ibovnică și a-i dice „bravo“. Brăulețul de la urmă este semnalul că hora s'o terminat și lăutarii îndată încep a-și cânta marșul.

Când o început lăutarii marșul, flăcăii toți o început a chiuși și norodul luându-și rămas bun, o luară spre casele lor.

* * *

Masa Mare.

În amurgul serei, nunul cel mare, uând lăutarii cu dânsul, începu a umbla din casă în casă și a-i pofți pe toți gospodarii la masa cea mare, séu cum se dice, masă cu dare. La totă urma a venit și la mine. Să-l refus nu se putea, întru cât până acum la toate mesele tot în frunte am fost.

Când am ajuns la mire, casa era plină de gospodarii cu femeile lor. Și fiind că erau mulți, aședă mesele și în casele a vr'o trei vecini.

Până să-ne punem la masă, am tras

câte-va jocuri în ogradă; prin întunerec nu prea puteau observa, că nu eram meșter de adus picioarele.

După ce ne-am săturat de joc, ne-am aședat la masă. În trei case abia încăpură lumea adunată. Erau toate némurile mirelui și ale nunului și toți prietiniilor lor. Într'o casă erau numai flăcăii.

Flăcăii vin și ei la masa mare. Se aduse la masă mai multe feluri de mâncare, una după alta. Fie-care mânca, bea, ridea și spunea câte ceva de ris.

— De acuma, vine găina, aușiai pe care mai de care.

Mirii ședeau în picioare, la ușe, în odaia unde stau nunii. De odată ved că vine mama mirelui cu o strachină în mână, acoperită cu o altă strachină. *)

Fără răbdare, ridic pe cea de asupra să ved ce e. Era cocogemite găina friptă.

— Nu pune mâna!... strigă un mesan, guraliv, că-i cloșcă și te mușcă.

— Óre de mult cloșce?... dice un altul.

*) Bliid.

Un haz ne mai pomenit era cu găina friptă; fel de fel de glume se făceau pe socotela ei, în sfârșit ca la masă mare, când vinul nu se mai mântue de prin pahară. Cum glumeam și rideam, Ioan Oprea, vărul lui Neculai, sculându-se în picioare, oerul o farfurie curată. Pune pe ea câte-va bucățele de pâne, câte-va fire de sare, de piper și două pahară pline cu vin. Mergând cu farfuria la nun începu:

— Întru mulți ani, nune mare!

Te cinstim cu aceste pahare.

Însă, is pline cu vin de la Fetești

Cum bei, cum plătesci.

Vé rog să cinstiți!

Și cu ce vroiti — pe tineri să dăruiti,

Să le dăruiti cu inima totă

Ca să aibă în casă zlotă.

Luând nunul un pahar și nuna pe celălalt, le dădu de dușcă. Lăutarii cântau cânteoul (vivat) dis taximul.

— Bravo!... bravo!... i hi, hi!... Trăiască nunii!... trăiască tinerii!... bravo!... Toți mesenii băteau din palme, hukurau și strigau, de nu se mai înțelegea ce-i.

— Vé foarte mulțumim!... să trăiți și d-vóstră!... dice nunul, ștergându-și mustățile de vin.

Desfăcându-și contomanul, din brăul roș și lat de o palmă sdravănă, scóse pun-ga de pele de óie dubită și albă ca varul, cu canafuri de lână la capetele băerilor și strinsă mototol de par' că era un ghem. Când trase de băeri se desfăcu la gură cât o căciulă. Scóse din ea 40 de lei și puindu-i pe farfurie strigă tare:

— De la noi puțin,

De la Dumnezeu mult!..

— Bravo!... să trăiți mulți ani, începură a striga éráși toți mesenii. Mireasa închină nunei un ștergar frumos de mătase galbenă; ér nunului o cămașe de bumbac cusută cu arniciu roș și negru.

De la nunu, Ioan Oprea umplând paharele, vine la mine.

— Să trăiască tinerii, nunii și noi toți mesenii. Ani mulți și fericiți, dusei.

— Ura! ura! să trăiască și să trăiți, începură care mai de care. Întru cât nu eram însurat pe atunci, am fost nevoit să

administrativă, inspectorul școlar și într'adevăr este de temut, că sub greutatea atâtor administratori școlă confesională va succomba cu desăvârșire. Căci proiectul nu aduce în legătură organică cercurile de competență ale diferitelor organe și autorități și fie-care dintre aceste se poate ingera independent în afacerile școlilor respective. Așa departe merge această imposibilă confuzie, în cât proiectul nu dispune nici aceea, ca spre pildă comisiunea administrativă să aducă la cunoștința autorității confesionale faptul, când pe temeiul §-lui 41 a destituit pe vr'un învățator din postul său. Sub astfel de împrejurări între diferitele organe cu drept de amestec în afacerile școlilor confesionale se vor produce în mod fatal atâtea neînțelegeri, ciocniri, discuțiuni și certe, în cât războirea aceasta continuă între diferitele autorități ușor va pute să conturbe și condițiunile pacificei conviețuirii între cetățeni. Această stare de lucruri nici de cum nu poate fi salutară intereselor școlare, ba și din punctul de vedere al statului ar trebui să se încunjure o astfel de situațiune.

Și mai presus de toate acestea, pentru bietul învățator confesional proiectul statorcesce trei foruri disciplinare. Și erăși toate acestea procedeză independent una de alta. Pe nefericitul acesta de învățator îl disciplină comisiunea administrativă și în sfârșit autoritatea sa confesională. Intr'aderer, nu putem crede să existe unde-va în lume și alți oficanți între astfel de raporturi și împrejurări triste și pline de continue primejdii.

Nu putem trece cu vederea nici dispozițiunile proiectului referitoare la *obligământul învățământului*. Dorim din tot sufletul nostru, ca fie-care fiu al patriei să fie împărțit de binecuvântările învățământului elementar, der erăși din considerare pentru referințele patriei noastre suntem de părere, că dispozițiunile referitoare ale proiectului de sub înțrebare (§§ ii 1—10) sunt afară din cale riguroși, așa că aplicarea lor va produce numai amărăciune și aversiune față de școlă, fără ca să promoveze cultura poporului. Suntem convinși, că în curând și Esceleanța Văstră veti esperia, că acelea dispoziții în praxă nu sunt executabile. Ținem în deosebi, că §-ul 3, care dispune, că în anumit cas elevul poate fi obligat a cerceta școlă de toate zilele și în anul al 7-lea, nu are nici un rost. Dispozițiunea aceasta,

după părerea noastră, nu poate să producă nici un rezultat și poate da numai ansă la nenumerate vexațiuni.

(Va urma.)

Revistă politică.

Brașov, 4 (17) Noemvrie.

De câte-va zile se petrec în *dieta ungară* lucruri de mare însemnătate pentru situațiunea politică interne.

Ministrul președinte Tisza vedând că nu o poate scoate la cale cu opoziția în ce privește *revisuirea regulamentului camerei*, s'a gândit că va fi bine să schimbe tactica și să ia refugiu la mijloce mai radicale. A chemat pe toți mamelucii săi într'o conferință, ce s'a ținut Luni seara, și li-a spus, că deore-ce nu mai are nici o nădejde să ducă la bun sfârșit cu concursul opoziției propunerea sa de *revisuire*, va merge un pas mai departe și revine la propunerea sa din Martie a. c. pe care și-o retrăsese în urma pactului ce l'a încheiat cu cei din stânga estremă.

Faptul acesta a produs o iritațiune nespuse de mare în sinul partidelor din opozițiune, cari ved în manevra acesta a lui Tisza o grăznică lovitură ce li-se dă, ved un atentat în contra libertății cuvântului și o sguduire a constituțiunei ungare în bazele ei.

*

În vederea acestui „atentat“ deputații din toate partidele unguresci s'au grăbit să ia parte în număr aproape complet la *ședința de Marți a dietei*. Băncile deputaților și galeriile erau pline. Înainte de deschiderea ședinței, koșutiștii ținură un convențional, în care s'au sfătuit asupra tacticii de urmat față cu violența ce o pregătesce contele Tisza. Conform acestei înțelegeri, îndată după deschiderea ședinței a cerut cuvântul bătrânul koșutist *Thaly*, cel cu care Tisza încheiasse pacea de asta primăvară.

Thaly a constatat în discursul său, că Tisza și-a fost retras în Martie propunerea de *revisuire*, că opoziția a păstrat în mod cinstit pacea încheiată; Tisza însă a venit cu scrisoarea sa către alegătorii din Ugra, ca din nou să iriteze spiritele, să turbure pacea în dietă și să aducă zănie și ură în parlament. Apelază, deci, la Tisza să și părăsască gândul sinistru, căci propunerea sa mai nouă constituie o mare primejdie pentru parlamentarismul maghiar.

Se ridică acum Tisza, ca să răspundă lui Thaly. A spus, că se înșală Thaly când crede, că el și-a retras definitiv propunerea de *revisuire*

a regulamentului; apoi a declarat, că și rezervă dreptul încă de pe acum de a dispune de toate mijlocele pentru a face cu neputință izbucnirea din nou a obstrucțiunei. Retormă ce vr'e s'o facă, este de neapărată trebuință pentru țară, der nu-i trece prin gând a viola libertatea cuvântului.

După-ce a mai vorbit Carol *Eöt-vös*, care a atacat cu mare violență pe Tisza numindu-l între altele „clapon beat“ și om care se conduce de fantasmagorii, urmă o scurtă pauză, apoi președintele a dat cuvântul deputatului guvernamental *Daniel G.*, unul din vicepreședinții partidului liberal. Acesta declară, că în numele partidului său (liberal guvernamental) prezintă un proiect de rezoluțiune, care în esență este identic cu propunerea de astă primăvară a ministrului președinte Tisza. Deosebirea e numai în partea introductivă, într'u cât se vorbește aici despre *atacări actuale*.

În acest proiect de rezoluțiune se dice, că până la pregătirea noului regulament al camerei — în interval de cel mult un an — regulamentul actual să fie *întregit* astfel, ca: proiectul de budget pe 1905, pactul financiar cu Croația, proiectul pentru contingentul normal de recruți pe 1905 și proiectul pentru modificarea definitivă a regulamentului camerei să potă fi admise după *debatere generală*, în care pot să vorbească cel mult 2 oratori prin simplă votare, er la *debaterea* pe paragrafi a fiecărui proiect său în decursul *debaterei* 50 de deputați pot cere în scris, fără discuție, de la președinte stabilirea termenului când se se curme *debaterea*. Deputații, cari ar dovedi neascultare, să fie excluși din ședințe și pe timpul cât vor fi excluși, să nu li-se dea *salar*.

Urmă apoi *ședința secretă*. Din mai multe părți s'a atras atențiunea camerei la aceea, că deore-ce moțiunea lui Daniel conține *modificare de regulament*, acesta nu poate fi primită decât după *debaterea proiectelor de lege curente* și după *închiderea sesiunei*. Contele Tisza a declarat atunci, că *guvernul își va retrage toate proiectele de lege depuse pe biroul camerei* și nu susține, decât propunerea privitoare la *revisuirea regulamentului*.

Au mai vorbit în ședința secretă deputații *Hollo, Kaas, Ugron, Lengyel, Molnar* și contele *Apponyi*. Acesta a declarat, că *nu se va supune unui regulament de cameră ce s'ar aduce pe cale iregulară, nu-l va considera de esistență și va trage din acesta toate consecuențele*.

Deschidându-se ședința publică, ministrul președinte a declarat din nou, că se alătură la moțiunea lui Daniel, și că *guvernul își retrage toate proiectele prezentate dietei*, der că le va prezenta din nou *neschimbate* la începutul viitoarei sesiuni dietale.

Deputatul *Barta Ödön* dice, că e foarte bătător la ochi, că guvernul aduce jertfe atât de mari pentru votarea propuneri de *revisuire*, căci el retrage toate proiectele. Între aceste se află și *proiectul de lege pentru reforma învățământului primar*, a cărui simplă anunțare a pus în mișcare pe toți „dușmanii Ungariei“ și cari acum vor jubila la anunțarea, că acest proiect de lege s'a retras.

Ministrul președinte Tisza ia din nou cuvântul și declară, că *retragerea proiectelor s'a făcut din cauze formale și nu însemnă nici o schimbare în politica guvernului*; nu însemnă aceasta nici o schimbare în special cu privire la *proiectul pentru reforma învățământului primar*, pe care guvernul intenționează a-l susține *neschimbabil*.

Ședința de ieri, Miercuri, a fost oște agitată. La ordinea zilei fiind propunerea de *revisuire a regulamentului*, *Barabaș Bela* a atacat guvernul cu atâtea violență, încât președintele i-a retras în mai multe rânduri cuvântul. *Polonyi* a cerut cuvântul în *cestiune personală* atacând violent pe Tisza. Acesta i-a răspuns dicând, că-i pare rău, că trebuie să stea de vorbă cu *Polonyi*. A mai spus Tisza, că ține morțiș la moțiunea lui Daniel, fiindcă vr'e să se valorizeze voința majorității din dietă.

Războiul ruso-japonez.

Scirile ce se răspândiseră la începutul săptămânei despre capitularea *Port-Arthurului*, au fost nisece simple minciuni. Tot așa nu s'a adevărit nici scirea, că între generalii *Stössel* și *Nogi* s'au urmat negocierii de capitulare.

Telegrama mai nouă dau amănunte despre *marele atac*, ce l'au întreprins Japoneseii în ziua de 30 Octomvrie. Ei au cucerit, se dice, întăriturile esterne și ar fi ajuns până la șanturile forturilor interne. Aici însă au trebuit să se oprască, deore-ce au dat de *pieleci colosale*, șanturile fiind mult mai adânci, decum credeau ei. În luptele aceste Japoneseii au pierdut 1500 omeni, der isbândile au fost mai mici ca altă-dată.

După o altă telegramă din Londra, Japoneseii ar fi cucerit forturile *Orlung* și *Şangciu*. Garnisona rusescă din *Orlung* s'a retras într'un edificiu scutit de bombe, ghiulelele japoneze însă au pătruns prin

beau paharele amândou. Sarcina a fost cam grea; însă în taximul cea al lăutarilor, nici nu seiu când le-am deșertat. Am dat 20 de lei. Mirésa mi-a închinat un prosop în patru ițe, cu horboțică lată pe la capete.

De la mine o trecut la cei-ialți, luându-i pe rând. Dădea care 4 lei, care 5, care o baniță de păpușoi, care două, după putere. La toți, le-a dat mirésa câte un șervet. După ce s'o mântuit de închinat paharele în casa unde eram noi, o trecut nunul și cu *Ioan Oprea*, în celelalte case, unde mai erau mese și tot așa o urmat.

La urma, urmei, nunul o strins toți banii și numărându-i în fața noastră, strigă tare:

— „Trei sute-cinof-șeci de lei, 22 de baniți de păpușoi, 7 de grân, 2 de seacă, două oi și o vitică, s'a strins“.

— Bravo!... bravo!..

— Eleano!... strigă nunul la mirésă. Adă-mi o batistă. Puind banii în batistă fi încredință miresei și fi dișe:

— „Veți să nu te amăgescă Neoulai și să-i dai cumva“.

Terminându-se cu darea, se rupse găina cea friptă și se împărți prin farfurii. Apoi se aduse și altă friptură de pasere și de porc. Cu friptura s'o terminat masa. Când se ne soulăm ved că nunul ia o fâlie de mălaiu*) și dișe:

— Dați ceva și pentru lăutari!..

Toți dădurăm câte un gologan pe care îl înfingeam în mălaiu. După ce o dat toți mesenii, o luat gologanii din mălaiu, i-o pus într'un pahar mare și umplându-l cu vin, îl dădu lăutarului, care cânta din

*) Mălaiul e un fel de pâne de făină de păpușoi.

scorpoă (vióră) și îl făcu cu de-asila, să bea mai întâiu tot vinul, ș'apoi fi dădu gologanii.

Strașnic haz și cu lăutarul.

S'o strins mesele. Apoi s'o început jocul, și petrecerea ținu până la ziua. În zorii zilei, nunul ne mulțumi la toți și, după obiceiul ne duse la crășmă, unde porunci două vedre de vin, cinstea lui.

De la crășmă, am șterpelit-o acasă. Acolo alte jocuri, până o ajuns sórele sus. Astfel s'o terminat masa cea mare.

Oncropul.

(Masa cu dare de Luni seara).

Luni, așa pe când sórele era pe la tócă, o mulțime de femei, se adunară la nuna. De la nuna, plecară împreună la mirésă. Tóte aveau în mână: care o găină, care o rață, care o legătură cu fasole, cu bob, care o strachină nouă, care o ólá; așa se duce la casă nouă.

La cântecul de jale al lăutarilor nuna după ce aședă frumos códele miresei, o legă la cap cu un baris nou. Acest obicei se chēmă „legatul miresei“. De aici înainte mirésa intră în rândul nevestelor și nu mai poate umbla cu capul gol, ca fetele mari.

După legatul miresei, tóte femeile se puse pe cinstit vin și pe jocuri chiuind și strigând care mai de care:

— Fóie verde foi de soc
Să ținem hora pe loc.
Încă una, încă două
Hai și tu nevastă nouă.
— I hi-hi!... i hi-hi!...

Huia mahalaua, nu alt ceva, de atâtea chiuituri. Ș'apoi las-o pe femei să și-o facă ele!

Séra s'a făcut masă cu dare ca și Duminecă; la această masă au luat parte cei care n'au fost la masa mare, părinții

Cei mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat **Convalescenților după influență**. — Sirolinul promovéză apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtéză tusa și flegmă și face se încetéză asudarea de nópte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia se capetă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provédută cu firma de mai jos

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera.)

Sirolin

acest fort și au pricinuit o adevărată baie de sânge.

Din *Oifu* se vestese, că generalul *Stössel* ar fi fost rănit. Dus la spital el a declarat, că mai bine e gata să moră, decât să renunțe la postul de comandant al fortăreței.

Pe câmpul de război din *Manciuria* domnesce încă liniște relativă. „*Tageblatt*“ din Berlin primese din *Mukden* știrea, că reînțeperea ostilităților n'a urmat încă, după-cum se credea. Pozițiile de luptă ale ambilor dușmani sunt așa de întărite, încât și unii și alții se tem a începe lupta. Armata rusă a primit în timpul din urmă un număr estra-ordinar de mare de tunuri. Mari întăriri de trupe au primit și Japonesei. Mereu le sosesc trenuri cu proviziuni și muniție.

Ambasadorul rusesc din Washington contele *Cassini* a declarat, că *Rusia* va continua războiul până când va eși victorioasă. Sub nici o împrejurare ea nu va sista operațiunile și va refusa ori-ce mijloc de pace. Bani și oameni de jertfit are destui.

Contra proiectului Berzeviczy.

În întrunirea de alegători, ce s'a ținut Duminică în *Seliște* s'a votat unanim un proiect de rezoluțiune, în care: 1) s'a luat cu mulțămită la cunoștință darea de seamă a delegaților consiliului județan despre activitatea delegaților în special și a clubului comitatens român în general, și le votază încredere. 2) Adunarea luând în desbatere proiectul de reformă al *legii școlare*, protestează solemn în contra acestui proiect de lege și declară, că vor lupta din toate puterile, ca să nu devină lege. 3) Adunarea ia act de energicii pași întreprinși de episcopatul român contra noului proiect, și îi exprimă mulțumirile sale.

— Adunarea de alegători din cercul *Șiriei*, care s'a ținut tot Duminică și la care a participat un public foarte numeros, a primit cu unanimitate un proiect de rezoluțiune în care se enunță, că „alegătorii români ai cercului electoral *Șiria*“... „protestează solemn în contra proiectului *Berzeviczy* și declară, că în conștiința drepturilor lor firești, nici odată nu vor înceta de a lupta prin mijloace permise de lege împotriva tendențelor manifestate în proiectul despre reforma învățământului popular.“

— Printr'o convocare scrisă de d-nii *Sergiu Medean*, *Avram David*, *Ioan Bojița*, *Dr. G. Măcelar*, *Zeved. Mureșan*, *Avr. S. Păcurar*, *Isidor Blaga*, *Dr. Ales. Străvoiu*, datată din „*Szász Sebes*“ (de ce nu

rudele și toți prietini miresei. Acastă masă se cheamă „*Oncrop*“. Fiind-că nu-i așa de importantă ca masa mare, de multe ori cei nevoeși nici nu mai fac *oncropul*.

La această masă s'o strâns 250 de lei bani și 30 de baniți de produse, s'a făcut mult haz când *Răducan*, tatăl *Ilenei*, a primit din partea lui *Neulai*, ciobotele făgăduite la logodnă. Nu l-o slăbit meserii până nu s'o încălțat cu ele. De bucurie că-i socru mare și că o căpătat ciobote nouă joacă și sărea cât un țap; curgeau cât bobul sudorile de pe fruntea lui. O luat dânsul o păreche de ciobote nu-i vorbă, însă nici nu-l slăbiră meserii până-ce nu-o mai dat *Ilenei* cinc' oi cu lână albă și țigae.

Mart' pe la prânzul cel mare, abia se termină nunta.

La trei zile după nuntă, însurății se duc la nași, cu plăcinte. Nașul cheamă câțiva prietini, le pune masă și, dacă se întâmplă să fie în sat vr'un lautar, îl aduce numai de cât și îi trage o față bună.

La o săptămână, se duc de vizitează părinții tinerii și acosta se cheamă: „*visita de cale primară*“.

Și iaca așa, s'o terminat nunta lui *Neulai*, pe care n'oiți mai uita-o multă vreme, de ore-ce, am ținut-o de la început și până la sfârșit și la care am petrecut foarte bine.

Banca (Tutova) 6 Octomvrie 1904.

Sebeșul-săsesc?) „alegătorii dietali, precum și alți locuitori din cercul electoral *Szász-Sebes*“ se convocă la adunarea ce se va ține ați Joi în 17. Nov. în *Szász-Sebes*. Program: 1) Darea de seamă a membrilor comitetului municipal. 2) Discuție asupra politicii generale din țară și în special asupra proiectului școlar al ministrului *Berzeviczy*.

— Pe ziua de 23 Noemvrie st. n. a. c. e convocată în *Deși*, în sala cea mare a hotelului „*La Englesul*“, o întrunire publică a alegătorilor, cât și a poporului cu durere și îngrijire față de aședămintele sale culturale greu amenințate din întreg comitatul *Solnoc-Dobăca*. Ordinea de zi: 1) Discutarea situației politice actuale și luarea de rezoluții în contra proiectului școlar al guvernului. 2) Alegerea a 2 delegați din fie-care cerc electoral pentru o eventuală conferință generală. Întrunirea, care a fost deja concasă de magistratul orașului *Deși* sub nr. 10005/904 este subscrisă de peste o sută fruntași alegători din întreg comitatul.

— În adunarea *Serbilor* ținută la 10 Nov. în *Vêrșet* s'a votat în unanimitate un proiect de rezoluțiune, care încheie așa:

„Adunarea *Serbilor* din întreaga *Ungarie* întrunită la 10 Nov. 1904 în *Vêrșet*, protestează în mod serbătoresc împotriva proiectului periculos și antipatriotic relativ la școle, alcătuit prin ministrul *Berzeviczy*; cere de la parlament, ca să-l ia de la ordinea zilei și să îndrume guvernul să pregătească un proiect, care să corespundă cerințelor pedagogice moderne, culturale și dreptului civililor din țară, precum și drepturilor tuturor naționalităților“.

Proiectul de rezoluțiune a fost prezentat și motivat de *Dr. Slavco Milețic*, fiul decedatului naționalist serb *Svetozar Milețic*.

SCIRILE DILEI.

— 4 (17) Noemvrie.

Parastas. Din partea „Asociațiunii pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor meseriași români din *Brașov*“, se face cunoscut tuturor celor ce se interesează de mersul ei, că *Duminică în 20 l. c. st. n. a. c.* se va face în biserica rom. gr. or. din *Brașov*-Cetate obicinuitul *parastas* întru pomenirea sufletului răposatului binefăcător *Mihail Stroescu*. *Parastasul* se va oficia la orele 9 a. m. Tot în această zi la orele 2 p. m. se vor împărți în localul „Asociațiunii“ strada *Orfanilor* Nr. 4 haine și încălțăminte între ucenicii săraci.

O dramă sângeroasă s'a întâmplat zilele acestea într'o familie românească, săracă, d'ér cinstită din *Clușiu*. *Sig. Toma* era aplicat în serviciu la judecătoria din numitul oraș și prin munca sa își întreținea numeroasă familie, 5 fete și un băiat. Băiatul *Vasile Toma* era deja de 26 ani și era funcționar la oficiul telegrafo-postal, făcând tocmai acum cursul de 1 an la *Budapesta*. El își iubea nemărginit surorile și era în stare să-și dea viața pentru ele. Gurile rele însă de ce se legă mai ușor, decât de onora fetelor frumoase, mai ales decât sunt sărace? Tinerul *Toma* însă scia să-și apere onora surorilor și cu arma în mână a silit deja pe mulți nemerici să-și dea seamă de calomniile lor. Dilele acestea s'a întâmplat însă, că sora cea mai mică *Ileanuța*, în etate de 11 ani, mergând la pantofarul *Lengyel Károly* să-și ia măsură pentru ghețe, acesta a abuzat de ea siluindu-o. Fata a venit acasă plângând și a spus părinților. Aceștia au denunțat cazul la procuror. Într'aceea au chemat și pe *Vasile* din *Budapesta*, care a venit și nu scia ce să facă de rușine și tot plângea mereu. El sfătua pe surorile sale, să între toate la mănăstire, căci numai așa vor scăpa rușinea din familie. Apoi îi trecea prin gând să se ducă la *Lengyel* să-l impuce... În sfârșit a luat o altă hotărâre grozavă, anume să-și impuce sora și apoi să se impuce și pe sine. Și așa a făcut. *Ileanuța* însă n'a murit, deși a împuscat'o în gură. Doctorii i-au scos glonțul și va trăi. Nenorocitul tiner a murit pe loc. Își pôte închipui ori-cine nenorocirea familiei. Bestialul atentator *Lengyel Károly* a fost arestat alaltăieri și va avea să-și dea seamă de fapta-i miserabilă înaintea justiției.

Bande de hoți pe drumul *Brașov-Făgăraș*. Un tiner comerciant român din

Brașov, care a fost zilele acestea cu marfă la târgul din *Șercaia*, ne scrie că a fost surprins când se apropia de această comună (pe la orele 7 1/2 seara) de nise hoți necunoscuți, și păgubit de o bucată de pănură albă-gălbue în valoare de 80 - 85 corone, pe cari hoții au luat-o cu o îndrăznélă ne mai pomenită din car ținând rogojina și pânza cu care era învelită. Observând acesta comerciantul și căraușul un Ungur din *Săcele*, s'au luat după hoți, care au descărcat mai multe glonțe de revolver asupra lor. La popasul cel făcând în *Vlădeni*, doi Persinari cari se aflau și ei acolo cu carul (spuneau că vin din *Stupini* cu varză pentru târgul din *Șercaia*) au atras bănuiala căraușului prin întrebările ispititoare: că unde mergeți? Ce duceți? Unul era de vr'o 21—24 ani mustață blondă, celalalt de vr'o 35 ani, de asemenea blond și mai roșu la față, amândoi înalți și voinici ca nise brași și bine îmbrăcați. Aceștia au plecat înainte și se vede că vor fi așteptat prada într'o casă pustie din apropierea *Șercaiei*, unde comerciantul și căraușul au zărit lumină, care apoi s'a stins auzindu-se clopoțelul cailor. Casul a fost adus la cunoștința gendarmeriei. Tot zilele acestea a fost jefuit aproape de *Șercaia* și un comerciant din *Făgăraș* și a fost atacat și morarul din *Șercaia*, scăpând numai grație intervenției notarului din *Persani*, care se afla tot pe acest drum și a pușcat asupra hoților. Numitul comerciant declară, că ar da o bună remunerație aceluia, care ar da indicii pentru descoperirea hoților.

Adunarea generală a „Universității săsesci“ e convocată la *Sibiu* pe ziua de 5 Decemvrie n. a. c.

Societatea pentru cultura poporului german. Ce mare însemnătate au bibliotecile pentru luminarea poporului, ne dovedește activitatea societății germane din *Berlin* înființată cu scop de a lăți prin bibliotecă interesul poporului german pentru cultura și literatura sa. În anul 1903 s'au înființat și ajutorat în *Germania* 2721 biblioteci cu 71,894 de cărți folositoare, între cari se află 383 biblioteci ambulante cu aproape 19,000 cărți diferite, cari an de an trec prin mâinile sătenilor din comunele nemțesci. Numărul acestor biblioteci crește din an în an în urma ajutorului, pe care îl dau toți Germanii fără deosebire, și poporul le cetește cu mare dragoste. Sesiunea unei astfel de biblioteci în vr'un sat este pentru poporul german o adevărată zi de sărbătoare și bucurie.

Éta o pildă frumoasă, care ne îndemnă și pe noi Români, ca să îmbrățișem și ajutorăm bibliotecile „Asociațiunii“ noastre, căci știut este, că numai prin cărți folositoare ne putem lumina și putem ține pas cu spiritul timpului. Săteni români cetiți cu luare aminte cărțile bibliotecilor noastre ambulante, căci numai spre folosul vostru va fi, ér unde n'aveți astfel de bibliotecă, înființați agenturi ale „Asociațiunii“ noastre ca astfel să deveniți și voi părtași de lumina culturii noastre naționale!

Camera advocațională din *Brașov* a șters din lista advocaților brașoveni pe d-l *Dr. Nicolae Lemenyi* la propria cerere.

De la „Reuniunea sodalilor români din *Sibiu*“. La 27 Octomvrie st. n. s'a ținut în *Sibiu* a 10-a ședință literară a acestei reuniuni vrednice de laudă, la care ședință președintele d-l *Tordășianu* a făcut cunoscut și a explicat un articol scris cu multă cunoștință de cauză în foia nemțescă din *Sibiu* sub titlul „*Cum i-se pôte ajuta meseriașului nostru*“. Scriitorul articolului dăce între altele, că pentru ajutorarea meseriașilor este neapărat de lipsă întemeierea unei „Instituii de credit“, de magazine și alte instituțiuni folositoare meseriașilor. În legătură cu acest articol d-l *Tordășianu* apelază la simțul de datorință al meseriașilor întruniți în ședință, ca cu o di mai înainte să-și stringă rëndurile și să chibzuască asupra celor de făcut. A urmat apoi o bine reușită serată musicală-declamațională, la care s'au distins mai mulți membri ai Reuniunii.

Consiliul comunal al *Parisului* a decis ca două din noule strade, de curenț deschise în marele oraș, să poarte una numele de *Rue de Roumanie*, ér cealaltă de *Rue de Bucarest*. Prima este situată lângă actuala stradă *La Fayette*, ér a doua în cartierul *Europe*, care posedă deja numeroase strade cu numiri de capitale de stat.

Alegerea parohului evanghelic din *București*. Paroch al comunității evanghelice din *București* a fost ales candidatul de preot d-l *Honigberger*, rectorul școlii primare săsesci din *Agnita*.

Ultimul număr al ziarului rusesc din *Port Arthur*. Numărul din urmă al ziarului „*Novi Krai*“, care apare la *Port Arthur*, tipărit când pe hârtie care a fost albă odată, când pe hârtie roșie, albastră, galbenă și une-ori pe hârtie de împachetări avea în capul primei pagini mica, d'ér emoționanta informație: „De eri sala redacției și imprimăria ziarului se află sub focul inamicului. Vr'o 12 bombe ne-au spart geamurile și au găurit zidurile localului. Nu e comad să scriu un articol, ale căreia argumente se însărcinază să le sublinieze mitralia japonească“.

Incidentul de la *Hull*. Căpitanul *Kladov* și 3 alți ofițeri din escadra rusă a *Baltice*, cari s'au despărțit de flota rusă în portul spaniol *Vigo*, au sosit luni la *Petersburg*. Căpitanul a declarat în ce privește afacerea de la *Hull*, că este convins, că două torpilor japoneze au apărut atunci în marea nordului. Ele au fost vânduțe de asemenea de mai mulți ofițeri de pe cuirasatul „*Kneaz Suvarov*“. Ori ce eróre în această privință este exclusă.

Arși de vii. Tăranul *Dumitru Stancu* din comuna *Flămânda* (districtul *Hfov*) a plecat zilele acestea cu femeia sa de acasă, lăsând copilul lor un mic băiat singur în odaia. Copilul, vedându-se singur și necontrolat de oameni, a început să se jöce cu lemnele ardende din focul sobei. De-odată hănițele sale luară foc și copilul a ars de viu. — Aceași sorțe a avut'o săptămâna trecută și o fetiță mică cu numele *Dobrița Marin* Grigore din orașul *Oalăraș*, care fiind lăsată singură lângă vatră s'a aprins și ars înainte de ce i-ar fi putut sări cineva în ajutor.

Éta d'ér alte două nenorociri mari întâmplăte din cauza paținei îngrijiri, ce o dau nise părinții copiilor lor. Las' că părinții acestor victime nevinovate vor fi aspru pedepsiți de cătră judecătoria, d'ér unde rămâne durerea și jalea lor după copii, cari suferind dureri compite au murit din cauza negriji și nepăsării lor!

Mulțămită. Comitetul „Reuniunii de înmormântare din *Scheii-Brașovului*“ aduce sinceră mulțămită și pe această cale erediilor răposatului membru *Dumitru Bidu-Nedelcu*, pentru suma de 5 cor., ce au binevoit a dona pentru fondul de rezervă al Reuniunii. *Brașov*, 4 Nov. 1904. A. *Vlaicu* directorul reuniunii, *Dr. St. Stinghe* cassar.

Ajutore pentru copii săraci. Pentru a puté împărți carnetele pro 1904 din fundațiunea „jubileului de încoronare“ menite pentru îmbrăcarea copiilor săraci, fără deosebire de naționalitate și religie aparținători orașului *Brașov*, între cari vor fi luați în considerare în deosebire copiii orfanii în următoarea ordine: 1) copiii fără părinți, 2) copiii fără tată, 3) copiii fără mamă, și în genere din acești copii numai acei în etate de la 4—15 ani, — se invită părinții, respective tutorii astor fel de copii ca să-și așternă cererile lor netimbrate, provăduțe cu atestatele de botez și cu acele de săracie vizate de oficiile parohiale séu scaunul orfanal, ce e mult până în 3 Decemvrie a. c. la magistratul orașenesc.

Liberarea atestatelor de săracie. Pentru a încunija reclamațiunile superfe și răpitore de timp, și în interesul fiicăruia, magistratul orașului *Brașov* aduce la cunoștință publică, că în sensul ordinațiunii ministerului de interne reg. ung. numai căpitanul orașenesc este îndreptătit a libera atestatele de săracie și tocmai pentru aceea numai acelea atestate de paupertate se vor lua în considerare, cari vor fi liberate din partea căpitanului orașenesc.

Piese noue musicale. D-l *Aurel Popovici* în curind va soște o broșură voluminoasă din compozițiunile d-sale. Căntecele aranjate pentru coruri mixte și bărbătesci vor fi foarte comodate pentru seratele și concertele corurilor mai vechi. Doritorii de a avé broșura vor binevoii a se adresa autorului în *Nagytkivány* p. *Kákova* (*Krassó-Sz. m.*)

Concertul muzicii orașenesci. Duminică în 20 Noemvrie n. are loc în hotelul „*Europa*“ un concert al muzicii orașenesci. Începutul la orele 8 seara. Intrarea 60 bani.

Isvorul principal de apă de *Borsec* nu se mai pôte folosi — precum serie „*Gyergyoi Hirlap*“ — în urma revărsării unui isvor cu apă dulce în acest isvor de apă minerală. Din cauza acosta s'a sistat umplerea sticlelor cu apă din acest isvor.

Avis. Mamele îngrijitoare de copii îi pot păzi mai bine de boțe, decât desvoltarea corpului se promovăză rațional

și forța de rezistență se potentează. Mortalitatea mică a copiilor în Anglita provine de acolo, că abia este familie unde în timpul ernei nu s'ar folosi ca mijloc de nutrire pentru copii, untură de pește. Singura pedecă pentru răspândirea generală a unturii de pește este aversiunea ce au copiii de mirosul și gustul acestui mijloc. A depărta acest inconvenient, i-a succes farmacistului Zoltan. Untura de pește a lui Zoltan, care este fără miros și gust plăcut, se folosește în măsură mare. Se capătă în farmacia cu 2 cor.

Garantază farmacia C. Balassa, că laptele de castraveți veritabil englesesc al lui Balassa cu efect miraculos pus de densul în circulațiune, nu este stricăcios feței. Numai odată se încerce. O năstre dame a-și procura de probă laptele de castraveți a lui Balassa și se vor convinge că acest cosmetic face să dispară imediat pișturile, petele de ficat, sgrăbunțele, parasiții și ori-ce necurățenie, făcând obrazul neted și tînăr. O sticlă 2 cor. Un săpun de castraveți veritabil englesesc 1 cor. Pudra 1 cor. 20 bani. Se pte capeta în ori-ce farmacie. Să vă feriți de imitație.

Alegerea presidentului Statelor Unite.

Săptămâna trecută s'au făcut în toate cercurile electorale ale Statelor Unite din America de Nord alegerile delegaților și „electorilor”, cari conform constituțiunii americane se vor întruni în Washington în Mercuria întâia a lunii Decembrie, ca să aleagă pe noul președinte al Statelor Unite pentru un nou period de patru ani.

Candidați erau de astădată 2 Americani în persoana presidentului actual **Roosevelt**, contra căruia și-a pus candidatura americanul democrat **Parker**. Agitațiunea desfășurată de cele două partide a fost foarte mare ca nică când, luând parte nu mai puțin decât 14 milioane de alegători.

Resultatul votărilor a fost favorabil pentru **Roosevelt**, căci din cele 14,000,000 de alegători au votat peste 8,000,000 pentru delegați, cari de sigur vor vota la alegerea din Decembrie pentru **Roosevelt**. Din 476 delegați, câți sunt stabiliți de constituția americană pentru alegerea prezidențială au fost aleși 325 delegați partizani de-ai lui **Roosevelt** și numai 151 partizani de-ai contra candidatului **Parker**. Ast-fel alegerea d-lui **Roosevelt** este deplin asigurată.

Pentru Europa alegerea lui **Roosevelt** înseamnă, că America de Nord va inaugura o politică economică extrem de protecționistă și imperialistă. **Parker** e pentru liberul schimb și reducerea tarifelor vamale sub care geme poporul sêrac. Din acest punct de vedere alegerea lui **Parker** ar fi fost priincioasă pentru Europa, deore-ce sub prezidenția lui **Parker** tendințele imperialiste nu și-ar fi putut la liber drum, ăr comerțul european n'ar fi întâmpinat piedecile ce va avé să le întâmpine de aci înainte în Statele-Unite americane.

Dér majorității poporului american a convenit mai bine temperamentul rezoninc al lui **Roosevelt**, decât a lui **Parker** el moderat, care a fost considerat prea sôle pentru un popor de 85 de milioane.

Dér și pentru politica internațională de mare însemnătate alegerea lui **Roosevelt**. E adevărat, că programul economic al republicanilor și al democrațiilor și nu mai e atât de radical deosebit ca e timpul când a fost ales **Mak Kinley** contra lui **Bryan**. P'atunci **Mak Kinley** învins etalonul de aur. Aci, cu totă orba lor lungă, programele se asemănă mult între ele. Ast-fel în privința doctrinei **Monroe**, a construirii canalului de Panama, a porturilor deschise în China etc., programele sunt la fel. Chiar și cesașnea valutei și-a mai pierdut din caracterul vrășmășesc d'ordină, deore-ce democrații au abandonat teoriile lor în privința etalonului de argint.

Dér ce e de tot remarcabil e că amele partide sunt mute în privința trusurilor omnipotente. În tot cazul sunt foarte precaute în aprecierea lor.

Presidentul **Roosevelt** a declarat de alt-fel îndată după alegerile din săptămâna trecută, că după expirarea noului period de patru ani nu-și va mai pune candidatura.

A VI-a adunare generală

a Reuniunii învățătorilor români uniți din Arhidieceasă.

— Noemvrie 1904.

Acastă adunare generală, ținută la 3, 4 și 5 Nov. a. c. a fost (din partea învățătorilor) cea mai bine cercetată dintre toate adunările de până acuma. Numai în adunarea de constituire de la 1897 am mai putut numera atâția membrii din afară, delegați ai despărțimintelor, cari cu atâta drag alérgă sub stégul Reuniunii, ca să urnescă din loc carul înglodat al afacerilor năstre școlare din arhidieceasă.

În ședința de la 3 Nov., comitetul central s'a ocupat cu afacerile ce aveau să preocele adunarea generală.

În 4 Nov. dimineața la 8 ore, la deschiderea adunării generale, cu mari ovățțiuni am primit în mijlocul nostru pe Excelența Sa metropolitul **Mihalyi**, după a cărui sosire, președintele Reuniunii d-l **George Muntean**, director preparandial, a deschis adunarea printr'un discours plin de învățătură, pe care sper, că-l vom ceti în întregime în organul Reuniunii.

Excelența Sa și acum a pus 2 premii de câte 50 cor. în aur, pentru acei membrii ai Reuniunii, cari:

a) vor scrie până la proxima adunare generală un operat: „Cum se pot incassa salariile învățătorescilor pe cale administrativă, fără de a se vătăma autoritățile bisericesci”;

b) care va documenta, că la primăvară va produce mai multă miere după sistemul **Zirzon**.

În această ședință s'au mai cetit diferitele rapôrte, cari s'au predat comisiunilor alese, dintre cari accentuez raportul comitetului central, care a fost o oglindă fidelă în special a funcționării despărțimintelor și în general a stării Reuniunii învățătorilor din arhidieceasă, care abia numără 6 ani în viața sa tulburată de multe lipse și neajunsuri.

Ședința a doua s'a deschis Sâmbătă în 4 Nov. La ordinea zilei erau rapôrtele comisiunilor. În jurul raportului comisiunei emisă pentru censurarea raportului comitetului central, se încinge o lungă și viuă discuțiune întru cât s'a constatat și acuma ca și în trecut, că unele concluse ale adunărilor parte n'au fost executate, parte executate fiind de cătră biroul central, — la locurile competente au rămas neresolvate. ăr în despărțiminte în multe privințe nu se observă regula convenită.

Pentru aceea adunarea a decis ca unor oficiali ai comitetului central în viitor să li-se dea din fondul Reuniunii unele onorare, cu atât mai vêtros, că starea reuniunii în mai multe privințe e atât de încurcată, ba chiar statutele sunt de așa, în cât numai oficiali fără altă ocupațiune ar puté duce lucrul la bun sfârșit.

D-l **Ioan Pampu**, referentul comisiunei amintite, constatând, că raportul din cestiune e în ordine, întru cât comitetul central și în special biroul central au făcut tot ce au putut în ce privește administrația și conducerea afacerilor Reuniunii, propune ca

1) raportul să se ia spre sciință și biroului central să i-se voteze mulțămîta protocolară.

2) Să se premieze în viitor 3 teme, una cu 50 cor., una cu 30 cor și una cu 20 cor., pe cari să sperăm că cei interesați le vor afla cât mai curând publicate în organul reuniunii.

3) Să se aleagă un comitet provisor din Blăși, care să ducă la îndeplinire cestiunea înființării „Reuniunii de înmormântare”.

4) În cestiunea urcării salariilor învățătorescilor și incassarea regulată a acelorora să se facă pași de urgență la Prea Ven. Consistor.

5) Să se primescă premiile Excelenței Sale, amintite mai sus, și premiul d-lui **Pocol** în sumă de 50 cor. pentru acel învățător, care va avé mai mulți prunci la școlă cu purtare bună.

Tôte propunerile se primesc.

Referentul comisiunei pentru censurarea raportului comitetului redactional, **Ioachim Pop** — după ce fôia are 7544 cor. în abonamente *restante* și după-ce administrația datoresce fondului reuniunii cu 4380 cor. și mai are și un rest pasiv de 1590 cor., — propune ca toți restanțierii să fie improcusati, ca pe calea această administrațiunea fôii să ajungă în poziția de a-și puté achita datoria de atâtea mii la fondul reuniunii.

Adecă chiar acei membrii ai Reuniunii cetesc fôia *gratuit*, cari nu-și plătesc nici taxele de membru la fondul reuniunii. Să ne aducem aminte la acest loc, că perderile continue înfrâng ori-ce întreprindere!

Cu toate acestea *nota discordantă* produsă de partea financiară n'a detras nimic din însuflețirea membrilor prezenți la adunare.

Acolo era și amicul dascălilor români d-l **Iuliu Bardosy** inspector reg. de școlă în pens., care încărunit în treburi de acestea, ori-ce temeri căuta să le abată. D-l **Bardosy** și de data această mai adaus din al său 10 cor. la premiul ce se va da pentru cea mai bună temă lucrată pentru adunarea gen. viitoare.

Astfel după 3 zile petrecute în Blăș impresionați de modul la care au ajuns debaterile calme și obiective, cari au ridicat nimbul reuniunii și peste tot vađa membrilor ei, ne-am departat cu gândul „de-ar trece anul să ne vedem din nou”, și cu dorul ferbinte de-ar sosi odată și aceea adunare generală, unde să ne vedem cu toții, nu 100, ci 600! Deed D-șeu!

— *Pallin*. —

Din comitatul Sătmarului. Un preot vrednic.

În comitatul Sătmarului la foarte puțini preoți români vei găsi în familie limba română ca limbă de conversație. Dér să mergem într'un sătut, unde omeni meritele nu și-le arată cu farfaronade, oi faptele vorbesc despre vrednicia lor. Cred că sunteți curiosi a afla, care pte fi satul acela? E o comună micuță, care are două strade și acele locuite jumătate de Români, jumătate de Unguri. Și această comună e Hurezul, la marginea comitatului Sătmar. E micuț numărul Românașilor, dér e mare numărul faptelor mari vrednice de Români adevărați. Mare e numărul faptelor, căci au fost fericiti, de au căpătat un adevărat părinte pe d. **Ioan Mihalca**, care i-a treșit la viață. Și e cu mult mai mare bucuria lor, că în 11 Nov. a. c. i-a învrednicit bunul Dumnezeu de a felicita pe scumpul lor părinte în ziua născerei lui de 50 de ani.

La venirea părintelui **Mihalca**, Românașii erau sêraci, în cât își era milă să te uii la ei. Mai toți erau servitori și lucrători pe la concetățenii lor Unguri, după venirea părintelui **Mihalca** însă Românașii din ce în ce încep a se apuca, cumpărând când aci, când mâne, câte o bucăciocă de pământ, până ce aci cu bucurie putem constata, că cel mai bogat om în comună e Români. Astăzi atât consiliul comunal cât și primarul și oficianții comunali sunt Români.

Părintele **Mihalca**, după venirea sa în această comună, începe a-și învăța creștințioșii la hori și doine românesce. Dér toate aceste le-a început părintele **Mihalca** din cercul familiar al său Vrei să vești o familie românescă de preot? Atunci te rog caută, cum e cercul familiei părintelui **Mihalca**. În familia lui nu poți să auzi de cât conversație românescă, nu ca în cele mai multe familii preoțesci din Sătmar, unde în multe locuri limba română a ajuns limba servitorilor. Durere! dér așa stă lucrul în realitate. Vrei să vești iubire de tricolorul românesc? De vei întra în casa părintelui **Mihalca**, vei sta uimit, cum a stat și pretorele cercual vădând în toate colțurile tricolor românesc și vei esclama cu el: „Aici și Dumnezeu e Român”. Da, părintele **Mihalca** și-a învățat fii și ficele a iubi tot ce e românesc, a iubi țesăturile, perdelele colorate cu tricolor românesc și cu fel de fel de flori frumoșe, cari te răpesc la privirea

lor, inima și-o aprinde, vădând frumuseța română. Da, așa se cade familiei preoțesci să fie exemplul tuturor. De ar fi toți preoții și familiile acestora, ca a preotului din Hurez, atunci n'ar trebui să ne temem de proiectul lui **Berzeviczy** și mai de altele în felul acestuia.

Il pot lua de exemplu preoții în viața preoțescă, ca preot, ca Român, căci pte servi ca model.

Părintele **Mihalca** fiind 14 ani preot în comitatul Aradului, între multele confesiuni câștigându-și simpatia tuturor, a atras tot mai mulți și mai mulți la sine. Cuvântările frumoșe rostite la diverse ocașiuni, l'au ridicat între oratorii cei mai buni. Dér las să vorbescă faptele sêvêșite în locurile unde a fost preot; unde omeni cu multă dragoste povestesc cum i-a condus în toate afacerile bisericesci și publice și că numai densusului îi pot mulțămii starea lor prezentă înfloritoare.

Dea bunul Dumnezeu, ca să avem mulți preoți vrednici, ca părintele **Ioan Mihalca**!

Gimel.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 16 Noemvrie. În ședința de aci a dietei s'a întâmplat un violent schimb de cuvinte între **Polonyi** și **Tisza**. **Polonyi** a dis, că **Tisza** este un om periculos și un ministru împêrătesc, ca și care n'a mai avut țera. Promite, că nu va mai face parte din dietă, decât țera va scăpa de **Tisza**. — Ministrul președinte **Tisza** răspunde, că în conferența clubului liberal a dis, că un parlament în care jôcă rol un **Polonyi** și un **Lengyel**, nu pte inspira respect și autoritate, și-a trăit traiul și țera își întorce față cu aversiune de cătra un astfel de parlament. Cuvintele lui **Tisza** au provocat o mare iritațiune pe băncile opoziției. Rênd pe rênd s'au ridicat conducătorii partidelor opoziționale și s'au declarat *solidari* cu **Polonyi**. A luat apoi ăr contele **Tisza** cuvântul declarând că opoziția e datore a-se supune viitorului regulament al camerei, ori pe ce cale s'ar aduce acesta. — **Polonyi** a strigat atunci: *Prindeți-l!* (pe **Tisza**). Mare șgomot în toate părțile camerei.

Londra, 16 Noemvrie. Tot mai mult se înmulțesc semnele cari învederază, că în Mancuria nu se va mai continua în erna această campania, ci numai la primăvară.

De la frații din America.

Pittsburg Pa. Oct. 17/30 1904.

(Sosită la Brașov în 15 Nov.)

Stim. d-le Redactor!

De cât-va timp America a devenit tare cunoscută între omeni noștri.

Trăim în timpuri grele, foarte grele; tineri și mai în vârstă părăsesc frumoșă și poetica noastră țară. E o epidemie de emigrare. Dările grele și venitele mici au copleșit o parte din omeni noștri în datorii că numai pot să iasă la lumină stând lângă vatra strămoșescă. Averea țeranilor noștri pretutindeni nu e tocmai mare; singura și adevărata avere ce o posedă e două brațe la un corp mai mult sêu mai puțin puternic. Cu aceste două brațe el muncesc din greu, din revărsatul zilei până la înopțat și totă această muncă cruntă nu-i produce atâta ca după ce a plătit partea statului să-i mai rămână și pentru familie destul.

Părinții Patriei, domnii cari fac legile, nu au nici o grije pentru vindecarea acestui rău. Ei din strălucirea locuințelor lor și traiul lor îndestulat, nu vèd întunecul și greutatea în cari înotă poporul.

Deschideți ochii mai curând voi cari fauriți sôrtea poporului și *vindecați rêul până nu se pustiesc satele*: căci decât părintșca îngrijire de acum continuă, fiți siguri că nu veți mai avé pentru cine mai înființa atâtea posturi de gendarmi: ci veți atrage asupra văstră blestemele acelorora pe cari i-ați adus la sapă de lemn de a trebuit să ia lumea în cap.

Cu toate că în America în timpul de față nu e tocmai prea bine, oameni de ai noștri sosesc în continuu, ei vin la voia întâmplărei. Tote aceste greutateți până acum nu au stins iubirea de patrie între Români, cari au venit la America.

Cu un cuvânt pot dice că partea cea mai mare au o singură dorință: doresc să-și agonisescă ceva să-și potă înlesni traiul acasă, și să se reintărească între ai săi.

Unii reușesc pe deplin, alții însă rămân amăgiți și durerea acestora e mare, pentru ei era ori cum mai bine decât rămăneau acasă.

Omenii noștri trebuie să lucreze la lucruri grele și în multe locuri periculoase. În timpul din urmă s'a mai schimbat și pe aicea a mai scăzut plata, ér lucrul nu-l mai caută pe om ca mai înainte, acum caută omul lucru și mulți oameni pierd timpul căutând. Omenii mai bătrâni sunt primiți în lucru când nu găsesce tineri, în unele fabrici chiar a fost anunțat că nu vor mai primi în lucru oameni trecuți de 35 de ani de etate.

Românii noștri cari sunt mai în etate să-și ia bine sēma și să mai rămână acasă, căci mult nu vor puté face nici aicea.

Până aci am făcut cunoscută starea noastră materială. Imi găsesc de datorință a face cunoscută însă și starea noastră morală (sufletescă). În o mulțime de localități din Statele Unite sunt Români în număr considerabil și e foarte trist că până acum încă nu s'a putut organiza o parohie având cel puțin un preot.

Veți dice că de ce nu ne unim decât suntem în număr așa de mare și cunoscem ce e binele și răul. Iată însă ce e cauza:

În câte-va localități avem câte o societate, progresul cel-l face nu-e însă îndestulător față lipsurile ce le simțim. Românii noștri când ar fi mai buni și mai bucuroși să susție societatea, se reintăre în patrie, lăsând o lipsă simțitoare în conducerea abia înființatelor noastre societăți: De la cei noi sosiți nu se poté aștepta mult, până nu devin cunoscuți cu împrejurările din America și găsesc un lucru stabil.

Fiind această cauza principală, e foarte greu pentru Români din America de a se îngriji de cele sufletesci ei însuși, și decât Prea Ven. foruri bisericesci gr. or. și gr. cat. în unire sēu în parte nu ne vor sprijini, va mai trece timp până vom puté să ne ajutăm singuri.

Românii din America după împrejurările în cari trăiesc și înalta cultură ce o posed locuitorii englesi cu cari suntem în atingere dilnică, au trebuință de o persoană energică înzestrată de la Bunul Dumnezeu cu calitățile necesare pentru a se puté face iubit de popor, pe care îngrijindu-l sufletesc să-și potă da și povește trebuincioase în viața și greutatețile dilnice. Îndeplinind această chemare rēsplata poporului nu va întârzi.

După împrejurările de trai în America salarul unui preot ar fi suficient cu 800 dolar (sēu 4,000 corone) pe an. Bine voinđ Prea Inaltele nōste Foruri bisericesci a ne trimete o persoană alēasă subvenționată de dēnșii pe un timp fixat, în acest timp s'ar puté îndrepta lucrurile, ca să nu mai fim siliți a apela în viitor. La început un singur preot ar puté administra mai multe localități.

Numērul Românilor în America de present sunt de câte-va mii și s'ar puté afla exact, decât d-nii preoți ar face cunoscut la forurile mai înalte căți sunt din fie-care comună.

Silviu Nicōra. Ilie Mărtin. Ioan Varga.

P. S. Astăzi am primit de la frații din Cleveland un convocator, pe care îl las să urmeze:

Convocatoriul!

Subscribul presidiu al comitetului și sinodului parochial gr. or. din localitate, cu bucurie aduce la cunoștința tuturor Fraților Români, ca statutele nōstre bisericesci conform legilor americane sunt deja aprobate, restând numai aprobarea aceloră și pe cale bisericescă.

Ca să putem ajunge și la această aprobare și tot odată de a puté cere de la Consistorul Metropolitan încuviințarea unui

preot, se recere o rugare subscrișă cât se poté de mai mulți poporeni.

Din care punct de vedere subscribul presidiu se vede necesitat a ruga pe toți românii adevărați și buni creștini din Cleveland și jur de a lua parte la al II-lea sinod parochial, ce va avé loc *Duminecă la 30 Octomvrie 1904 ora 1 p. m. Herman Street 164.*

Suntem pe deplin convinși, că fieștăcare Român care va primi soirea despre această adunare de mare însemnatate nu va fi fără simțire și nu se va retrage, ei din contră va da îndemnul și la alții de a se presenta pentru subscrierea acestei rugări, prin care vom dovedi la locurile competente lipsa de a se ridica o sfântă biserică și tot odată de un păstor sufletesc.

Presidiul sinodului parochial gr. or.

Cleveland, O. la 24 Octomvrie 1904.

Ioan Santeiu m. p., președinte, George Puffu m. p., vice-președinte, Axente German m. p., I. secretar, Ioan Budoiu m. p., II. secretar, Simion Herlea m. p., I. epitrop, Ioan Lazar m. p., II. epitrop.

Din amintirile unei Regine.

Carmen Sylva publică în numărul cel mai recent al revistei „North American Review” amintiri emoționante din războiul de independență, la care a luat și dānsa parte ca îngrijitoare a răniților din lazaretele romānesci.

„N'a fost un lucru mic — dice a gusta scriitoare — mai cu sēmă din cauza, că pe-atunci nu exista „Crucea roșie” și numai trāsuri sanitare aduse în grabă la locul desastrului puteau, decât era nevoie, să aducă vr'un ajutor momentan. De abia în timp de război se poté vedé, cât de ne-suficiente sunt institutiunile de ajutor: stocuri mari de așternuturi și materialii de bandajare, cari își păreau nesfērșite, se desfăceau și întrebuițau în timp de puține ore și atunci rămăneam fără ajutor și eram nevoiți să privim, fără a puté sări în ajutor, cum sāngerau numēroșe vieți de oameni, cari ar fi putut fi salvate, decât am fi avut la îndemână numai o cantitate cât de mică de giolgiu sēu vată. În timp de pace nu ne putem face o ideeă clară despre numere, în război de-abia înțelegi ce însemnă numerii scēi, când e vorba de 1000, 2000, 4000 răniți.”

În cotinuară ne zugăvesce Carmen Sylva un tablou îngrozitor despre mōrtea unui soldat, care a voit să se sustragă îndatoririlor sale militare. „Puteam se vedé de la o mică distanță — dice Carmen Sylva — cum tremura sub acest nenorocit patul. Când mă zări, încercă să sară din pat; oădă însă în genunchi, căci îngrijitorii îl țineau în loc. Cu mâinile strāns împreunate, ca și când ar voi să se rōge, începuse să mi se spovedescă în adevăratul înțeles al cuvântului, în timp ce dinții din gură-i clāntăneau și un cutremur întēpit îl cuprinsese trupul. Era galben ca cēra, o rană purtoioasă i-a otrăvit sângele și ochii-i sticliosi de durere aveau o expresiune atât de îngrozitoare, încât mă cuprinsese frica și o nesusă milă. „Da, am făcut această — șopti nenorocitul cu buze tremurătoare — „m'am gândit la mama mea, da la biata mea mamă — și atunci m'a șoptit dracul: Un glonț! și atunci ești rănit și te vor trimete acasă. Am făcut această și acum trebuie să mor, sunt un sinucigaș și voi ajunge pentru vecie în iad... da pentru vecie! Dracul m'a șoptit-o. Numai pământul și pușca mea sciu, ce am făcut și acum sunt un nemernic, un sinucigaș. Iadul și-a deschis deja gura! Vai o simt, m'au cuprins deja flăcările. Țertă-mă, ertă-mă! Dă-mi pace, înainte de ce mă inghite iadul.”

„Am încercat — continuă Carmen Sylva — să-l mângăi cu mila și bunătatea lui Dumnezeu; nu sciu cât va mai fi vorbit, atât numai imi aduc aminte că toți răniții din apropiere s'au ridicat din paturile lor și ascultau, albi de groază cuvintele nenorocitului. Medicii stăteau adēnc emoționați în jurul patului de mōrte, în care un biet flăcău, care poté n'a comis nici un rēu până în acest moment fatal, se credea osândit și dat pradă cumplitelor chinuri ale iadului...”

„Dina următoare se lāsase peste câmpii o cēță dēsă de tōmnă, care împedeca vederea obiectelor din apropiere și împrejurime. Prin cēța nepătrunsă se apropiă de lazaret o femeie descolțā, însoțită de bărbatul ei. O zăream, cum se oprise în calea ei agrāind soldații de pază. Înainte de ce ași fi putut interveni, femeia întrebăse deja de fiul ei și unul dintre soldați îi răspunse îndată fără să se mai cugete: „Aici, în patul acesta a murit erī nōpțe”. Biata femeie căduse în genunchi, ca lovită de trāsnet, își bătū pieptul, și rupēndu-și hainele de pe trup chemă necontenit cu voce desperată pe fiul ei.

„Radule, Radule” — strigătul acesta rēsuna îngrozitor prin liniștea dimineții de tōmnă.

Nu era chip să mulcomesci pe biata femeie. Într'un târziu se ridică de la pământ și porni înapoi, deși doria să rămână deocamdată în lazaret, spre a se odichni.

Bătrāna porni la drum și în negura dimineții și se părea că figura ei, ce se îndepărta, se înălța tot mai mult, până ce dispărū învālunită de cēță dēsă... auđiam rēsunând bocetele ei, cari deveniră tot mai răgușite, până ce încetară. Dēr cât voiți trăi, voiți auđi rēsunând în urechile mele strigătul eșit din sufletul mamei desperate: „Radule! Radule!” — „Un alt cas. Un glonț dușman rupsesse unui soldat de rēnd rănit de mōrte falca de jos, încât de abia mai putea vorbi. El rugă pe o îngrijitoare să-i scrie următōrea scrisōre, adresată nevestei sale:

„Nădăjdnesc, că scrisōrea acēsta te va găsi cât mai fericită. Ce mă privește pe mine, așă, că sunt bine (soldatul zăcea pe patul de mōrte) și că stau în ospitalul răpesciei. Sunt rănit la piept.”

„Ce spui Nicolae — îl intrerupse fata, căreia îi dictase cele de sus — „tu spui minciuni, tot ce-ai spus să scriu, sunt neadevăruri!”

„Ce cređi d-ta — dice rănitul încet și serios — să-i scriu adevērul, ca să-mi devină necredincioasă...”

„Era din cale afară curios — mai adauge Regina — se observi, cum supōrtă răniții aparținētorii diferitelor națiuni durerile crāncene, cauzate de răni. Turcii se arātau foarte liniștiți, Rușii erau aprōpe indiferenți, Romāni erau agitați sēu foarte deprimați. Ei primiau pe mamele lor, venite în lazaret, ca să-și mai vadă încă odată copii răniți, cu vaete și suspine și le sārutau mâinile. Pe nevestele lor de abia le salutau. Țigani p'āngeau ca nisce copii...”

Nu puțin din cei răniți și cei-ce zăceau pe patul de mōrte m'au agrāit în dīlele acele triste cu înduioșătorul nume de „mamă”.

NECROLOG. Subscriși cu inima înfrântă de durere aduc la cunoștința tuturor, că bunul și prea iubitul fiu, frate vēr și rudenie **Aurel Căpușan**, candidat de avocat, după o bōla scurtă și grea, astăzi în 15/2 Noemvrie la orele 8 a.m. în anul al 28-lea al etății și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Rēmășițele pāmēntesci ale scumpului repausat se vor așeza spre vecinică odichnă, Joi în 17/4 Noemvrie la 2 ore d. a. în cimiterul gr.-cat. din loc. Fie-I țērina ușorā și memoria binecuvēntată.

Cluj-Mănăștur, 15/2 Noemvrie 1904. *Jalnica familie.*

MULTE ȘI DE TOTE.

Cea mai mare cataractă din lume.

O minune a naturii care întrece cu mult în mărime cataracta Niagarei și cataracta „Victoria” a Zambezului, a fost descoperită în America de Sud. Indigenii o numesc „Ignasu” și s'a făcut descrițiunea ei în congresul de geografie ținut deunăđi la expozițiunea universală de la Saint-Louis.

Acēstă uriașă cataractă se află în mijlocul unei păduri nepătrunse, la distanță de 1500 km. de cea mai apropiată localitate mai însemnată. Distanța acēsta trebuie străbătută cu luntrea, de ore-ce nu e chip de mers prin pădurea virgină. Acēsta e de sigur cauza că geografii n'au avut până acum cunoștință de existența acestei cataracte.

Senor Horacio Anasagasti, comisarul republicii Argentina la expoziția de la Saint-Louis, a spus următōrele în congresul geografic:

„Afirm că acēstă cataractă, pe care am măsurat-o, oferă o priveliște uimitōre. Am vizitat și am studiat și cataractele Niagara și ale Zambezului și pot prin urmare să susțin că Ignasu e cea mai mare din lume. Ea lasă cu mult în urmă pe tōte celelalte.

„Fluviul Ignasu formeză fruntaria între Brasilia și Argentina pe o distanță de 110 kilometri ale cursului sēu din urmă. El curge prin regiuni stāncōșe și prāpăstioșe și, cu 18 kilometri înainte d'a se uni cu Parana, cursul lui devine foarte repede, apucând la drēpta. În locul acesta se formeză cataractele.

„Prāpastia în care se prāvălesc apele fluviului e adāncă de 210 picioare, pe când aceea a Niagarei are o adāncime numai de 167 picioare.

„Cataractele Ignasu au o lățime de 13123 de picioare, adecă de două ori și jumētate mai mare decât al Niagarei.

„S'a calculat că apa care cade într'o oră, e de 140 de milioane de tone, pe când a Niagarei nu e în același timp, de cât de o sută de milioane.

„În ano-timpul ploilor, cataractele Ignasu au o lățime de 30 de mil de picioare.

Unde e mai frig?

Fiind că frigul în unele locuri a fost foarte aspru în iarna trecutā, nu va fi neplăcut cetitorilor noștri, dacă le comunicăm următōrele interesante date:

Resultă din observările unui învățat englez, că locul cel mai rece de pe pământ e Werchonsansk, în Siberia. Până acum se cređuse că la Irkutsk era frigul cel mai aspru, dēr la Werchonsansk temperatura medie se cobōră foarte jos. În acēstă localitate temperatura medie în luna Ianuarie e de 45 grade; în Februarie de 40, în Martie de 33, etc. sub zero. Cel mai mare frig ce s'a observat vre-odată s'a manifestat la 3 Decemvrie 1871: termometrul se coborise la 62 grade sub zero. Iată unele din efectele produse de acel frig excesiv: o întreitā piele de ren abia ajunge spre a se acoperi cine-va astfel, ca sângele să nu fie împedecat de a ingheța. Ori-ce mișcare de respirație cauzeză o senzație dureroasă, nesuferită, la gură și la plămîni. Vaporii exalați inghēțā pe loc și se transformă în micī ace de ghēță, a căror frecare unele de altele produce un șgomot asemenea cu acela al catifelei sau al unei bucăți de stofă ce se rupe.

Anunțuri de căsătorie.

De la 4—10 Noemvrie.

1) Dumitru Rusu gr. or. gardist de poliție cu Maria Spătar gr. or. amindoi domiciliați în Brașov. 2) Bardocz Lajos rom. cat. agricultor cu Barbara Abraham gr. cat. amindoi din Csiklázárfalva. 3) Gavril Aldea gr. or. Brașov. 4) Nicolae Lăpădean gr. cat. vizitiu cu Ana Pavel gr. cat. amindoi din Aiud. 5) George Muntean gr. or. cu legător tipograf cu Elena Crețoiu gr. or. Brașov.

Adevărat, mare bucurie e a ceti miile de scrisori pline de mulțămiri ce în continu sosesc de la acei morboși și suferitori, cari cu ajutorul crucei dupe magnetice au devenit pe deplin sănătoși.

D-l Hengler Toma din Rudolfsnad comitatul Torontal scrie următōrele: Prē stimulate d-le Müller! Budapesta V Vadász utca 42 A. E. Deōre-ce aparatul domniei tale R. B. nr. 86967, adecă crucea dupe magnetică, pe cumnatul meu de bōlele și suferințele ce le-au avut l'a mântuit, vē rog trimiteți-mi pe adresa mea cu posta o cruce dublă magnetică.

Domnul Krug Ioan asemenea rōgă pe d-nul Müller din Apatin a-i trimete asemenea crucea magnetică pentru nevastă-sa, deōre-ce s'a convins, că numai crucea magnetică o va puté scāpa de dureri, precum a scāpat de bōle pe bu-nica lui.

Un aparat costă 6 corone.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Traian H. Pop.

Nr. 8683—1904.

PUBLICAȚIUNE,

privitoare la predarea fasiunilor de chiria caselor și la măsurarea dării de casă pe anii 1905, 1906 și 1907.

In urma ordinului circular al Inaltului minister reg. ung. de finanțe nr. 86437—1904 se aduce la cunoștința tuturor, cum-că darea de casă pe anii 1905, 1906 și 1907 se va face încă în acest an, pe baza datelor de dare adunate cu ocazia conșcripțiunii de dare, precum și pe baza fasiunilor proprietarilor de casă.

Predarea fasiunilor pentru darea de casă, ce au a-l face proprietarii de case asupra chiriilor, ce le-au luat în anul 1904 are să se întâmple până **30 Novembre st. n. a. c.** la oficiul de dare orășenesc, căci la din contră aceste fasionări se vor face pe cheltuiala lor ex officio.

Blanchetele de fasionări pentru darea de casă se dau afară gratis de către oficiul de dare orășenesc și rubricile diferite ale fasiunii sunt a-se umplea punctual și conșciențios.

Posesorii de case se obligă, ca să dea oficiului orășenesc de dare toate acele date, cari se cerer pentru statorirea dării.

Posesorul de casă său chiriașul permanent al casei este îndreptățit să se estradeze fasionarea dării de casă chiar și prin plenipotențiatul său; totuși însă, la cas, decă prin nefasionarea chiriei de casă se comite o prescurtare a dării, cade responsabilitatea pe posesorul casei.

La cas, decă pentru una și aceeași casă există mai mulți posesori, atunci sunt toți datori, ca să subscrie căla de fasionare, eventualminte să se subscrie prin plenipotențiatul lor. Pentru datele induse în această căla sunt toți posesorii responsabili.

Intregul venit (brut) al casei consistă din tot ce primesce posesorul de casă pentru folosirea casei închiriate. Sub venitul chiriei, prin urmare nu se înțelege numai solvirea banilor statorită sub acest titlu ci tot aceea, ce oferă chiriașul ca contra preț pentru folosirea obiectului de chirie; aci se subsumază darea, aruncurile comitatense și comunale, competențele de asigurățiune, competențele pentru clădirea șoselelor, speșele pentru adaptările și reparaturile de casă, mai departe toate acele sume, cari le plătesce chiriașul posesorului de casă pentru conducerea de apă, pentru iluminățiune nocturnă, pentru căratul gunoiului etc.; în fine aparține aci fie-care cote de prestațiunii naturale din partea chiriașului. Prin urmare fie-care posesor de casă său incredutul său este obligat, ca la fie-care clădire, la fie-care locuință său la fie-care piesă de locuință se fasioneze fără de vr'o detragere, chirile astfel, după cum s'au stipulat, respective la condițiile său singuraticile locuințe închiriate astfel, după cum de facto ar fi putut închiria.

Zidirile său locuințele, ce sunt închiriate cu mobilier, sunt a-se fasiona așa, ca și când ar fi fost închiriate fără mobile; der proprietarul casei are să arete cu cifre în scris, câtă sumă din suma intrăgă de chirie se vine pe mobile; tot așa are să se întâmple, decă s'a închiriat o locuință cu grădină, în cazul acesta să se arate suma, ce se vine pe grădină.

In cas decă o localitate a rămas în decursul anului 1904 golă și neînchiriată, atunci are de a-se induce în călele de fasionare suma de chirie, care s'ar fi căpătat închiriat în se localitatea

Asemenea nu sunt a-se introduce în căla de fasionare datoritiile ce sunt scrise pe case' de ore-ce aceste însemnări nu se iau în considerățiune la măsurarea dării pe case după-ce fasiunile dărilor intabulate sunt a-se preda deosebit oficiului de dare orășenesc pe o căla de fasionare deosebită și adecă, tot-déuna în cursul lunei lui Ianuarie a fie-cărui an, pentru-ca să fie luate în considerățiune la măsurarea aruncului.

Acel posesor de case său acel ingrijitor de case, care nu așterne fasiunea dării de casă său nu reintregește în decursul terminului statorit (cu cel mult 8 zile) de către organul măsurării dării, căle de fasionare lui așternută cu mancițăți, se obligă ca să porțe speșele împreunate cu luarea ocupațiunii locale spre scopul delăturării astorfel de mancițăți, pedepsindu-se, afară de aceea cu o pedepsă de la 2—100 corone.

Asupra referințelor și datelor faptice, din cari se pôte dejudeca venitul chiriei casei, e obligat fie-cine ca îndată ce este provocat de organele de dare să dea delușirile cerute.

La cererea posesorului de casă se obligă chiriașii, ca prin inducerea numelui în respectiva rubrică a călele de fasionare să adevărescă adevărul fasionării. Acel posesor de casă care își subscrie de către chiriașii căla fasionării chiriei mai înainte de ce se fi indus mai întâiu chirile, se pedepsește de atâtea ori cu 200 cor. de câte ori a comis față de singuraticii chiriași această neglijare.

Pedepsa bănescă se estradază în intrăga ei sumă aceluia, care a făcut arătarea.

La cas când posesorul casei în înțelegere cu chiriașul a comis prescurtarea de dare și prin această prescurtarea erariului (de stat) atunci se pedepsesc ambele părți cu suma triplă din prescurtarea comisă; de o astfel de pedepsă se absolvă însă chiriașul atunci, când asupra acestei persecutări face în decursul a 15 zile raport la autoritatea financiară reg.

Acel posesor de casă, care nu arată în decursul a 14 zile împrejurarea, că locuința nu mai este golă, mai departe, că s'a schimbat categoria dării de casă (sub care este de a-se înțelege avea împrejurare, când casa său locuința care până acum a aparținut dării după clasele de casă, e supusă în urma chiriei, dării de casă, și vice-versa). — în fine acel posesor de casă, care nu arată în același termen oficiului orășenesc de dare, că a aspirat dreptul eliberării casei sale de dare prin urmare: împrejurările cari dispun începerea obligământului solvirei dării chiriei se pedepsește în sensul § lui 100 al art. de lege 44 din anul 1883. cu o pedepsă care pôte fi până la de 8 ori atât de mare cât este suma aceea, cu care s'a prescurtat erariul.

In urmă se mai amintesc, cum că în acel cas, decă pentru înșcrierea partidelor supuse dării de casă din ori și ce causă său obținere nu s'a predat fasionarea de chiria casei posesorul casei nu este eliberat de la predarea fasiunii la terminul defipt, ci din contră e obligat a-și lua fasionarea pentru darea de casă de la oficiul de dare orășenesc.

Darea casei se statorosește de organele oficiul orășenesc de dare.

Brașov, 3 Novembre 1904.

3—3,1550 **Oficiul de dare orășenesc.**

ISVORUL de APĂ AMARĂ FRANCISC IOSIF se distinge

după declarațiunile autorităților medicale:

- „Resultat în tot'dauna sigur și mulțumitor“.
Prof. Dr. Erhardt, Berlin, director al clinicei medic.
- „Chiar și în cantități mici are efect și nu este desagreabilă la beut“.
Prof. Dr. Kussmaul, Heidelberg, director al clinicei medic.
- „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur.“
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicei medicale.
- „În general lăudată ca având gust bun“.
Prof. Dr. de Buhl, München, director al inst. patologic.
- „Un gust mult mai bun, decât la alte ape“.
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
- „Produce efect chiar și în cazul, când intestinul este iritabil, fără dureri și fără greutate“.
Prof. Dr. de Leube, Würzburg, director al clinicei medicale.
- „Întrebuințarea este liberă de ori-ce consecințe desagreabile.“
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicei medic.
- „Supără acțiunea stomacului, mai puțin decât alte ape minerale“.
Prof. Dr. Theodori, Bucuresci, medicul regal.
- „Chiar la întrebuițare mai îndelungată nu provocă indispoziții“.
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicei medic.
- „Efect unitar, foarte bun, chiar și la întrebuițare mai îndelungată“.
Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
- „Se întrebuițeză cu folos până în ultimul timp.“
Prof. Dr. Schauta, Viena, director al clinicei I., pentru bóle de femei.

Certificatul ministrului de război c. și r. (secția sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aprópe fără escepție efect sigur și repede, necausând nici chiar la întrebuițare mai îndelungată indispoziții secundare. Bolnavii o beau bucuros din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“

se pôte căpăta în toate depozitele cunoscute de ape minerale.

DIRECȚIUNEA în BUDAPESTA.

Spre a-se asigura contra amăgirilor, conșumentul să ceră expres

„Apa amară „FRANCISC IOSIF“.

19—20.1901.

MAREA BANCRUTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vădut necesită să dăruiască întregii ei deposit în schimbul unei rășplate mici pentru muncă.

Eu sunt imputernicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele **fl. 6.60** și adecă:

- 6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă engleză;
- 6 furculițe de argint patent americană dintr'o bucată;
- 6 linguri de argint patent american;
- 12 lingurițe de argint pentru cafea patent american;

- 1 lingură de argint pentru supă patent american;
- 1 lingură de argint pentru lapte patent american;
- 6 cese Victoria englezești;
- 2 candelabre de masă;
- 1 strecurătoare pentru ceai;
- 1 zaharniță;
- 42 bucăți la un loc fl. 6 60

Tóte cele **42** de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel de **6. fl. 60.**

Argintul patent american este un metal alb, care își păstrează colórea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenea însă să nu trecă cu vederea ocaziunea această favorabilă de ași procura această garnitură pompósă, care cu deosebire se pót-trivesce pentru

Cadouri ocașionale și de nuntă!
(în economia casei.)

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Telephon Nr. 7114. Exporthaus von amerik. Patent-Süher-warenfabrik

WIEN, II., Rembrandtstrasse 19

Se trimite în provincia numai cu rambursă postală său cu trimiterea sumei înainte. Praful de curățit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoștință.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'oi mai trioiți încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár. Exelens Baronin Bánffy.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'oi mai trioiți încă una. Bozovics, Sándor Keresztessy, suprefect.

Stimate Domnule!

Sunt foarte mulțumit cu garnitura. Mă rog a-i trimite și sócrei mele, baronesei Nyary nasc. de Somogyi, trei asemenea garnituri la Szunto.

Baron Iulius Nyary.

„Albina“ inst. de cred. și de econ. „Filiala Brașov“
Nr. 27112—1904.

Avis.

Aducem la cunoștința onoratei noastre clientele și peste tot la cunoștința publicului român, că cu începere de la 1 Oct. a. c. am luat asupra noastră și prin urmare reprezentăm „Agentura generală din Brașov“ a societății de asigurare „Dunărea“ („Donau“ k. k. priv. Oesterreichische Versicherungs-gesellschaft in Wien) Acastă societate își are sediul în Viena și posedă o subdirecțiune în Budapesta, pentru Ungaria, ér agentura ei generală din Brașov se estinde asupra tuturor părților transilvănene ale Ungariei,

Societatea „Dunărea“ dispune de un capital social de cor. 2.000 000 și de considerabile fonduri de garanție, cari toate la oaltă trec peste

cor. 30.000,000. Ea face și pr meste sub condițiunii și pentru premii foarte favorabile, asigurări contra focului, grindinei, spargerei, furtului, spargerei obiectelor de sticlă și contra primejdiilor împreunate cu transportul, asigurări pe viață și de rentă viageră.

Ținem să declarăm și cu această ocaziune, că precum în ceialaltă numeroși ramă de afaceri de bancă pe cari i-am cultivat și îi cultivăm, tot astfel și tot cu aceea soliditate și prevenire, stăm de aici încolo la dispoziția onoratei noastre clientele și la a publicului românesc peste tot și în afaceri de asigurare. Cu informațiunii mai speciale servim atât în birourile noastre cât și prin agenții speciali, pe cari îi vom aranja și designa pentru aceste afaceri.

Brașov, 1 Novembre 1904.

„Albina“
Institut de credit și economii
Filiala Brașov.

Munții: Susaiu, Retivoiu, Fața Gavanei, Unghia mică, Lacu-roșu și Virful lui Drăgan.

Aministrația subsemnată, dorind a arênda pe 3 ani, începând dela 1 Ianuarie 1905, dreptul de pășune după sus dișii munți direct către D-nii economi de vite, îi invită de ași înainta ofertele D-lor în scris cât mai curând posibil la cancelaria Regală din **Azuga**, séu de a se presenta în persoană în acest scop.

Administrația
Moșielor Regale „Predeal“
F. MACK.

1543,3—3.

Băile de cură „FELIX“ lângă ORADEA-MARE.

Loc de **CURĂ** iarna și vara.

Isvorul termal, natural sulfuros cel mai abundent din Europa având 49° C. și o cantitate de 17 milioane litri pe zi. Folosește la boale de **reumatism, șoldină**, precum se face și cură de **beut și scaldat**.

Sesonul de érnă se introduce pentru prima óră în acest an.

În acest an s'au aranjat din nou 165 odăi comode. Băile sunt inconjurate de un parc și pădure de 70 jugăre. Circulația anuală a pacienților trece peste 7000 — Vara circulă zilnic 16 trenuri, iérna 4. Are medie stabil, stația călei ferate, postă, telegraf și telefon chiar în stabilimentul de băi.

Prospecte se trimit la derință gratis și franco.

Pensiune dela 1 Oct. până la 1 Malu (băi și întreținere completă) dela 18 florini în sus pe săptămână.

(1543,4—6)

La prea înalta poruncă a Maiest. Sale Apost. c. și reg.

A XXXVI LOTERIE de stat c. r. pentru scopuri de binefacere civile din Cisleitania.

Loteria această unică în Austro-Ungaria legal concesionată conține **18.435 câștiguri în bani gata** cu suma totală de **512.980 Cor.**

Câștigul principal 200,000 coróne bani gata.

Trage-rea urmază irevocabil la 15 Dec. 1904. Un los costă 4 coróne.

Losurii se capătă la secțiile loteriilor de stat în Viena III Vorderer Zollamtsstrasse 7. Colectanții de loterie, Trafici, la oficiile de dare, poste, telegraf și oăi ferate, zarafii etc. Planurii pentru cumpăratori gratis.

Losurile se trimit franco.

Directia c. r. a loteriei.

Secția loteriei de stat.

(1547,5—10.)

In **24 Noemvrie a. c.** se începe un nou ciclu al loteriei de clasă ung. la care se vor trage din nou

câștiguri de 14 milioane 459,000 coróne.

Invităm la participarea acestei loterii, care represintă cele mai mari șanse de câștig din lume, și oferim din puținele losuri cu numerii de noroc ce le mai avem:

Un los întreg à cor. 12.—, o jumătate à cor. 6.—, un pëtrar à cor. 3.—, o optime à cor. 1.50 bani.

Câștigul cel mai mare în cazul norocos este

Un milion de Coróne.

Casă de bancă **JACOB L. ADLER & FRATE, Brașov.**

(Casa de bancă Jacob L. Adler & Frate în Brașov represintă cea mai mare colectură principală a loteriei de clasă ung. din provincie și-au plătit deja clienților séi prompt și culant câștiguri principale de 200,000, 100,000, 70,000, 30,000, 20,000, 10,000 Coróne etc.).

(1534),8—10.

Ocaziune rară pentru cumpărături!

Din **1 Novembre a. c.** începând s'a pus în vânzare peste

8000 de metri stofe Cheviot, colóre neárá și albastră; **Postav** pentru Dame; **Bluse** și **flanele**

cu prețuri foarte scădute

la magazinul de mode, sub firma

M. & L. László Succesorii, Brașov.

Ocaziune rară pentru cumpărături!